

RAZVOJ SLOVENSKE GEOGRAFIJE – OBDOBJE PO OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE

DEVELOPMENT OF THE SLOVENIAN GEOGRAPHY – PERIOD AFTER SLOVENIA'S INDEPENDENCE

UDK: 910.1(497.4)"1991/..."

dr. Drago Kladnik

IZVLEČEK

Geografija ali zemljepis je veda o vsestranski povezanosti, prepletenosti, soodvisnosti naravnih in družbenih pojavov ter procesov na Zemljinem površju, ki kot celota ustvarjajo regionalno strukturo in pokrajinsko podobo. Prispevek podaja zgoščen zgodovinski pregled razvoja slovenske geografije, pri čemer so po značilnih zgodovinskih obdobjih izpostavljeni znanstveno-raziskovalno delo, pedagoška organiziranost, idejna usmerjenost, mednarodna vpetost in publicistika. V tretjem nadaljevanju pregleda o razvoju slovenske geografije predstavljamo najnovejše obdobje, in sicer po osamosvojitvi Slovenije leta 1991, ki sta ga zaznamovali četrta in peta generacija slovenskih geografov. Z razvojem računalništva in digitalne tehnologije se je temeljito spremenil način dela in prednost pred individualnimi prizadevanji je dobilo skupinsko delo. Obdobje po osamosvojitvi Slovenije je zaznamoval izid temeljnih geografskih knjižnih del, ki so jih pripadniki starejših generacij snovali že desetletja prej. Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo se je močno povečala vloga evropskih, transnacionalnih raziskovalnih projektov. Na koncu prispevka podajamo še zgoščen prikaz razvoja historične geografije, panoge, v kateri se zgodovina in geografija najtesneje prepletata.

Ključne besede: geografija, razvoj vede, geografi, znanstveno-raziskovalno delo, historična geografija, kartografija, Slovenija

ABSTRACT

Geography is the study of overall relationship, interconnection and correlation of natural and social components including processes on the Earth's surface, which build regional structure and landscape image. The paper gives a condensed historical overview of the development of the Slovenian geography. Scientific research activities, pedagogical organisation, prevailing ideology, international collaborations and publicity are chronologically presented following particular historical periods. This third part of the review on the development of Slovenian geography focuses on the newest period after Slovenia's independence, characterised by the fourth and fifth generations of Slovenian geographers. Alongside with the advance of computer science and digital technology, the individualism progressively became overrun by teamwork. The independence of Slovenia aided in the publication of fundamental geographical books, which had been already designed for decades by older generations of geographers. When Slovenia became a part of European Union European transnational research projects gained importance. At the end of this paper, we summarise the development of historical geography, a branch where history and geography interlace the most.

Keywords: geography, development of science, geographers, scientific-research work, historical geography, cartography, Slovenia

UVOD

Geografija ali zemljepis je veda o vsestranski povezanosti, prepletenosti, soodvisnosti naravnih in družbenih pojavov, procesov na Zemljinem površju, ki kot celota ustvarjajo regionalno strukturo, pokrajinsko podobo.¹ Predmet njenih preučevanj je Zemljino površje ali Zemljina površinska sfera (tudi geosfera, pokrajina ali geografsko okolje),² namen pa je preučiti vse pojave in dejavnike, ki v večnem medsebojnem boju, součinkovanju in soodvisnosti hkratno oblikujejo in spreminjajo celovitost Zemljine površinske sfere.³ Manj enotnosti je glede položaja geografije v celotnem sistemu znanosti in o njeni notranji zgradbi.

Geografija je že od vsega začetka ena od znanstvenih ved, ki imajo poleg strogo znanstvenoraziskovalne vloge tudi pomembno nalogo posredovanja znanja širši javnosti, tako v okviru izobraževalnega sistema (pedagoška vloga) kot sicer (informativna vloga).⁴ Pomen teh treh funkcij se je veskozi spreminjal in s tem tudi družbeni interes za geografijo.⁵

V okviru trilogije člankov podajamo zgoščen zgodovinski pregled slovenske geografije. V prvem članku smo obravnavali njeno predznanstveno obdobje v času do prve svetovne vojne,⁶ v drugem članku je bil poudarek na obdobju med koncem prve svetovne vojne⁷ in osamosvojitvijo Slovenije, v tokratnem (tretjem) delu pa se osredotočamo na obdobje po osamosvojitvi Slovenije, pri čemer so po značilnih zgodovinskih obdobjih razvoja vede izpostavljeni naslednji vidiki: znanstveno–raziskovalno delo, pedagoška organiziranost, idejna usmerjenost, mednarodna vpetost in publicistika, v novejših obdobjih tudi zaposljivost. Starejša zgodovinska obdobja do osamosvojitve Slovenije so v grobem povzeta po členitvah, kot so jih v svojih

razpravah^{8,9,10,11,12,13,14} izoblikovali pripadniki druge in tretje generacije slovenskih geografov. Oprli smo se tudi na nekatere novejšje pregledne, sintezne članke.^{15,16,17,18,19,20}

Delitev na vse predstavljene generacije slovenskih geografov, za katero je značilno krajšanje razpona rojstnih letnic njenih pripadnikov z vsako mlajšo generacijo, ne izhaja iz dejanskih demografskih razmer, ampak je slejkoprej posledica narave dela v posameznem obdobju in s tem povezanih dosežkov tistega časa. To seveda ne pomeni, da se plodno delovanje nekaterih posameznikov ne razteza skozi več obdobji; v takšnih primerih smo jih uvrstili v tisto, v katerega so vtisnili najbolj izrazit pečat.

-
- 8 Bohinec, Valter. »Razvoj geografije v Sloveniji.« *Geografski vestnik*, 1/1 (1925), 1–24.
 - 9 Kranjec, Silvo. »Geografija.« V: *Slovenska matica 1864–1964*, ur. France Bernik, 195–219. Ljubljana: Slovenska matica, 1964.
 - 10 Ilešič, Svetozar. »Slovenska geografija v petdesetih letih slovenskega geografskega društva.« *Geografski vestnik*, 44 (1972), 165–180.
 - 11 Vrišer, Igor in Tatjana Šifrer. »Geografska veda v Sloveniji = Geography in Slovenia.« *Geographica lugoslavica*, 1 (1978), 42–58.
 - 12 Pak, Mirko. »Nekaj misli o položaju v slovenski geografiji.« *Geografski vestnik*, 53 (1981), 73–83.
 - 13 Vrišer, Igor. »Geografske dileme.« *Geografski vestnik*, 79/1 (2007), 77–84.
 - 14 Klemenčič, Vladimir. »O Vrišerjevih dilemah in dejanskem stanju slovenske geografije v času delovanja tretje generacije slovenskih geografov.« *Geografski vestnik*, 81/2 (2010), 95–104.
 - 15 Gosar, Anton. »Geography in Slovenia.« *Slovene Studies*, 15/1–2 (1993), 197–204.
 - 16 Fridl, Jerneja. »Oris razvoja kartografije in geografije.« V: *Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Aleš Pogačnik, 50–51. Ljubljana: DZS, 1998.
 - 17 Perko, Drago in Matija Zorn. »Geography in Slovenia.« V: *Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne*, ur. Matija Zorn, Rok Ciglič in Drago Perko, 9–21. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.
 - 18 Kladnik, Drago. »Slovenian geography and geographical names.« V: *Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne*, ur. Matija Zorn, Matija, Rok Ciglič in Drago Perko, 237–249. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.
 - 19 Natek, Milan in Drago Perko. *50 let Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU*. Geografija Slovenije 1. Ljubljana: Založba ZRC, 1999.
 - 20 Perko, Drago in Matija Zorn. »Sedemdeset let raziskovanj na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU.« *Geografski vestnik*, 88/2 (2016), 133–162.

Za sodobno slovensko geografijo je značilno, da ima vzpostavljene vse tri poglavitne inštitucionalne oblike: Zvezo geografov Slovenije kot krono društvene organiziranosti, raziskovalne ustanove in univerzitetne oddelke.²¹

MED OSAMOSVOJITVIJO SLOVENIJE IN VKLJUČITVIJO SLOVENIJE V EVROPSKO UNIJO – ČETRТА GENERACIJA SLOVENSКИH GEOGRAFOV

Osamosvojitev Slovenije leta 1991 ni pomenila le novega, ozemeljsko ožjega raziskovalnega okvira za geografske raziskave, ampak je bila predvsem priložnost za podrobnejšo predstavitev naše mlade države tako domači kot mednarodni strokovni in laični javnosti. *Zveza geografov Slovenije*, takrat še Zveza geografskih društev Slovenije, je postala polnopravna članica Mednarodne geografske zveze (*International Geographical Union* – IGU) na njenem 27. kongresu leta 1992 v glavnem mestu Združenih držav Amerike, Washingtonu.

V obdobju načrtnega predstavljanja Slovenije med letoma 1989 in 1994 so slovenski geografi v tujem znanstvenem tisku objavili kar 154 prispevkov iz skoraj vseh tedaj razvitih panog slovenske geografije.²²

Med zgodnejšimi »osamosvojitvenimi« aktivnostmi slovenskih geografov je treba omeniti simpozij o Sloveniji, ki so ga leta 1992 organizirali v nemškem Bayreuthu. Njegov rezultat je zbornik *Slowenien auf dem Weg in die Marktwirtschaft*, v katerem so objavljeni v glavnem prispevki slovenskih geografov.²³

S tem pa načrtne predstavitve Slovenije in slovenske geografije mednarodni javnosti niso ponehale. Tako so bile za 27. kongres *Mednarodne geografske zveze* leta 1992 v Washingtonu ter njen 28. kongres leta 1996 v Haagu, 30. kongres leta 2004 v Glasgowu in 32.

21 Gosar, Anton. »Geography in Slovenia.« *GeoJournal*, 33/4 (1994), 1–2.

22 Dolgan-Petrič, Mojca. *Vloga slovenske geografije v mednarodni promociji Slovenije: bibliografija v tujini objavljenih del slovenskih geografov: 1989–1994*. Ljubljana: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete, 1994.

23 *Slowenien auf dem Weg in die Marktwirtschaft*, ur. Jörg Maier. Bayreuth: Universität Bayreuth, Lehrstuhl für Wirtschaftsgeographie und Regionalplanung, 1992.

kongres v Kölnu pripravljene kar štiri namenske publikacije (slika 1), v katerih so objavljeni pregledni tematski prispevki vidnih slovenskih geografov.^{24,25,26,27}

Slika 1: Naslovnica ene od štirih predstavitev publikacij, namenjenih predstavitvi Slovenije in slovenske geografije mednarodni javnosti.

Osamosvojitveni čas je srečno sovpadel z neslutnim informacijsko-tehnološkim napredkom, katerega simbola sta množična raba osebnih računalnikov in razvoj medmrežja, ki sta dodobra spremenila tudi značaj geografskega znanstvenoraziskovalnega dela. Na eni strani sta

24 *Slovenia, geographic aspects of a new independent European nation*, ur. Mirko Pak in Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia = Zveza geografskih društev Slovenije, 1992.

25 *Slovenia: a gateway to central Europe*, ur. Anton Gosar. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia, 1996.

26 *Slovenia: a geographical overview*, ur. Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia, Založba ZRC, 2004.

27 *Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne*, ur. Matija Zorn, Rok Ciglič in Drago Perko. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.

ga individualizirala, na drugi pa prav potrebe po obvladovanju množice podatkovnih baz in metodoloških novosti (geografski informacijski sistemi, daljinsko zaznavanje, računalniško anketiranje, računalniška kartografija, računalniško prelamljanje publikacij), ki spremljajo razvoj računalniške opreme, pospešeno narekujejo skupinsko in nenazadnje interdisciplinarno delo, možnosti za bolj učinkovito delo pa se skokovito povečujejo. Medmrežje je temeljito spremenilo načine ustvarjanja, izmenjevanja, analiziranja in vrednotenja informacij.

Temu sta sledila izdatnejše programsko in projektno financiranje raziskovalne dejavnosti ter uvedba programa mladih raziskovalcev,^{28,29} kar je sčasoma kadrovsko okrepilo vse obstoječe geografske ustanove, ki z izjemo združitve *Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU* in *Inštituta za geografijo Univerze* leta 2002 ter ustanovitve *Oddelka za geografijo na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem*³⁰ leta 2001 niso doživele večjih organizacijskih pretresov. Čeprav se razmere v zadnjih letih izboljšujejo, ostaja vključenost raziskovalcev z geografskih in sorodnih inštitutov v pedagoško delo na univerzah razmeroma šibka, medtem ko si profesorji in asistenti možnosti za raziskovalno delo zagotavljajo predvsem znotraj matičnih fakultet.

Kadrovski in strokovni razvoj ter potrebe trga dela³¹ so na *Oddelku za geografijo Filozofske fakultete univerze v Ljubljani*, ki še vedno velja za osrednjo slovensko geografsko izobraževalno ustanovo, vodili v temeljito preoblikovanje študijskega programa. Znotraj samostojne študijske smeri se je izoblikovalo pet usmeritev: geografija krasa,

28 Program mladi raziskovalci se je formalno začel že 9. julija 1985.

29 >30: *Več kot 30 let programa Mladi raziskovalci*, ur. József Györkös in Tina Glavič. Ljubljana: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, 2016. Dosegljivo na: https://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/ARRS_MR30_zbornik.pdf (dostop: marec 2018).

30 Fakulteta za humanistične študije v Kopru je postala članica Univerze na Primorskem šele z njeno ustanovitvijo 17. marca 2003.

31 Glede na težavno zaposljivost diplomiranega geografskega kadra in velik delež študentov, ki študija ne dokončajo, se odpira dilema o morebitnem prevelikem številu vpisnih mest za študij geografije.

varstvo geografskega okolja, geografija turizma, politična geografija in prostorsko planiranje.³²

Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja je polno zaživel prenovljeni oziroma poenostavljeni študijski program. Opuščena je bila dvopredmetna nepedagoška smer, obenem sta se izenačila A in B predmet, tako da je postal študij geografije dvosmeren: na eni strani je bila samostojna nepedagoška smer, na drugi pa dvopredmetna pedagoška smer. Predvsem pri nepedagoškem študiju je treba omeniti tradicionalno študijsko povezovanje z drugimi strokami, tako naravoslovnimi kot družboslovnimi in humanističnimi, kar se je še okrepilo s preходом na bolonjski študij.³³

V vse te izzive so ali so bili vpeti predstavniki četrte generacije slovenskih geografov, ki so se rojevali po drugi svetovni vojni (redki med njo) in tja nekako do leta 1963, tako da so nekateri že končali poklicno pot in se upokojili, preostali imajo do upokojitve še največ desetletje.

Če smo za obdobje tretje generacije ugotavljali, da so se v času njenega delovanja čezmerno razvemale v bistvu kontraproduktivne razprave glede ustrezne idejne naravnosti geografskega raziskovanja in poučevanja, lahko v času po osamosvojitvi Slovenije zaznamo popoln preobrat, tako da v geografski periodiki ni nobenega članka, ki bi izpostavljal izključno to tematiko. To seveda ne pomeni, da razmišljanj o tem ni, vendar so skladno s potrebami idejnih opredelitev običajno vpeta v poglavja o teoretskih izhodiščih. Nekaj idejno »nastroyenih« zapisov^{34,35,36} je prispeval le Dušan Plut (1950–), eden od politično najbolj

32 Resnik Planinc, Tatjana in Simon Kušar. »Devetdeset let Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.« *Dela*, 33 (2010), 139–147.

33 Prav tam, 142.

34 Plut, Dušan. [Razprava]. V: *Kako danes živi duh liberalizma?*, ur. Božidar Flajšman. Ljubljana: Liberalna akademija, 2010, 63.

35 Plut, Dušan. »Demokracijski ekološki socializem – realna alternativa: čas za hkratni družbeni in ekološki preobrat.« *Delo*, 30. marec 2013, 10–11.

36 Plut, Dušan. »Ekosocialistična in trajnostna skupnost enakopravnih držav: Evropska unija leta 2030.« *Delo*, 16. november 2013, 12–13.

izpostavljenih slovenskih geografov. O ekosocializmu je v okviru Gibanja za trajnostni razvoj Slovenije izdal celo znanstveno monografijo.³⁷

Slika 2: Slovenska geografska periodika, ki je z izjemo revije *Dela* začela izhajati po osamosvojitvi Slovenije.

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, ki že od leta 1952 izdaja znanstveno revijo *Geografski zbornik/Acta geographica* (od leta 2003 izhaja dvakrat letno pod naslovom *Acta geographica Slovenica*), od leta 1999 izdaja knjižno zbirko *Geografija Slovenije* in od leta 2007 zbirko *Georitem*. Od leta 1992 v sodih letih izdaja knjižno zbirko *GIS*

37 Plut, Dušan. *Ekosoci[a]lizem ali barbarstvo: demokratični ekološki socializem in trajnostni sonaravni razvoj*. Ljubljana: Društvo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije – TRS, 2014.

v Sloveniji, v lihih letih od leta 2010 knjižno zbirko *Regionalni razvoj* in od istega leta vsako tretje leto knjižno zbirko *Naravne nesreče*. Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU od leta 1955 izdaja znanstveno revijo *Acta carsologica/Krasoslovni zbornik* (dvakrat ali trikrat letno izhaja od leta 1997). Oddelek za geografijo na Filozofski fakulteti ljubljanske univerze od leta 1985 izdaja znanstveno revijo *Dela* (dvakrat letno izhaja od leta 2002) in od leta 2008 knjižno zbirko *GeograFF*. Oddelek za geografijo Filozofske fakultete mariborske univerze od leta 2006 izdaja znanstveno *Revijo za geografijo*, ki izhaja dvakrat letno že od samega začetka. Pomemben založnik slovenske geografske periodike je Zveza geografov Slovenije, ki od leta 1925 izdaja znanstveno revijo *Geografski vestnik* (po nekaj uvodnih dveh ali štirih številkah na leto in nekaj dvojnih številkah od leta 2000 izhaja dvakrat letno) in od leta 1954 strokovno revijo *Geografski obzornik* (od leta 1991 izhaja štirikrat letno). Zavod Republike Slovenije za šolstvo od leta 1991 izdaja strokovno revijo *Geografija v šoli*.³⁸ Od leta 1987 Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje pri Ministrstvu za obrambo izdaja³⁹ revijo *Ujma*,⁴⁰ namenjeno preučevanju naravnih nesreč in varovanju pred njimi v domovini in po svetu. Čeprav je revija po značaju interdisciplinarna, imamo geografi zelo pomemben delež tako pri njenem nastanku, vodenju, uredniškem delu kot tudi pri pisanju člankov. Velika večina revij in knjižnih publikacij je dostopna tudi na medmrežju.

Med založniki geografske literature je tudi leta 1984 ustanovljeno Ljubljansko geografsko društvo (LGD),⁴¹ največje in najbolj dejavno regionalno stanovsko združenje slovenskih geografov.⁴² Društvo tradicionalno prireja strokovne ekskurzije po domovini in v tujino, o katerih že od leta 1997 izdaja tiskane vodnike, ki imajo značaj poljudnoznanstvenih del. O ekskurzijah po Sloveniji jih je doslej izšlo sedem, o ekskurzijah v slovensko zamejstvo štirje, ekskurzijah po evropskih državah trije⁴³ in ekskurzijah v daljne države na drugih celinah osem (slika 3). Poleg ekskurzij, ki so v besedi in sliki predstavljene v vodnikih, LGD organizira kratke in pohodne ekskurzije, geografske večere, potopisna predavanja ter fotodelavnice.

43 Vodnik Irska je

Slika 3: Naslovnica vodnika Ljubljanskega geografskega društva po Kaliforniji.

Glavni dosežki geografov mlajših generacij so bistveno povečano število publiciranih znanstvenih del, dokončanje in natis temeljnih geografskih sinteznih del o Sloveniji, uspešno sledenje svetovnim geografskim razvojnim tokovom ter živahnejše vključevanje v mednarodne geografske kroge in strokovna združenja. V vse to je vpeto toliko posameznikov, da jih glede na razpoložljiv prostor ni mogoče niti navesti, kaj šele podrobneje predstaviti. To velja tudi za raznovrstne dosežke znanstvenoraziskovalnega dela, med katerimi izpostavljamo le najpomembnejše.

Z osamosvojitvijo Slovenije se je povečala potreba po geografskih predstavitvah in prostorskih prikazih nove politične entitete. Srečna okoliščina je bila, da je razvoj računalništva omogočil cenejšo izdelavo knjig, razvoj digitalne kartografije pa tudi hitrejšo in cenejšo izdelavo atlasov. Založbe so komercialno uspešno izkoristile tudi prelom drugega v tretje tisočletje. Slovenska geografija je ponujene tržne priložnosti s pridom izkoristila. Geografi četrte generacije so pripravili vrsto poljudnoznanstvenih del in dokončali vse temeljne projekte, ki so jih zasnovali, z nekaterimi pa tudi že spopadli geografski predhodniki. S hitrim širjenjem elektronskih medijev je založbam začela pojemati sapa, zato se večjih poljudnoznanstvenih projektov čedalje redkeje lotevajo.

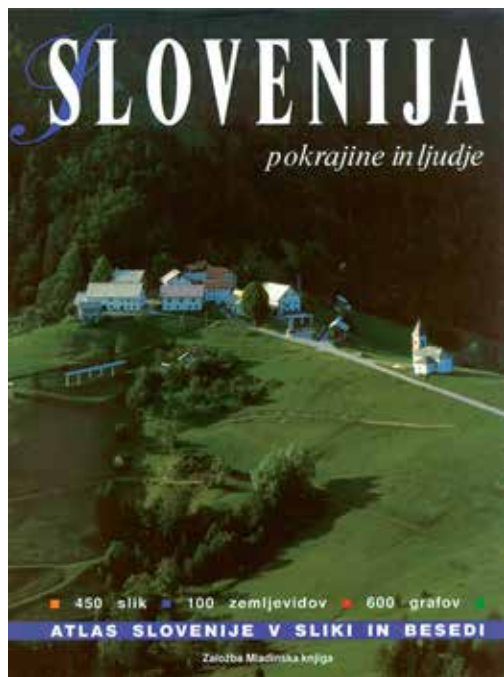
Prvo veliko knjižno delo, ki je nastalo pod uredništvom pripadnikov četrte generacije slovenskih geografov, je prenovljeni *Krajevni leksikon Slovenije*⁴⁴ iz leta 1995. Ker je izšel v eni sami knjigi, so opisi posameznih naselij močno zgoščeni in zato krajši; vsi kraji z več kot 1000 prebivalci in tudi mnogi manjši so prikazani na fotografijah. Leto pozneje je izšla še njegova broširana različica.⁴⁵ *Krajevni leksikon Slovenije* je kot prvo geografsko delo sploh izšel tudi v elektronski različici. Za poznavanje zamejstva in slovenskega imenoslovja je nepogrešljiv *Krajevni leksikon*

44 *Krajevni leksikon Slovenije*, ur. Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Drago Kladnik. Ljubljana: DZS, 1995.

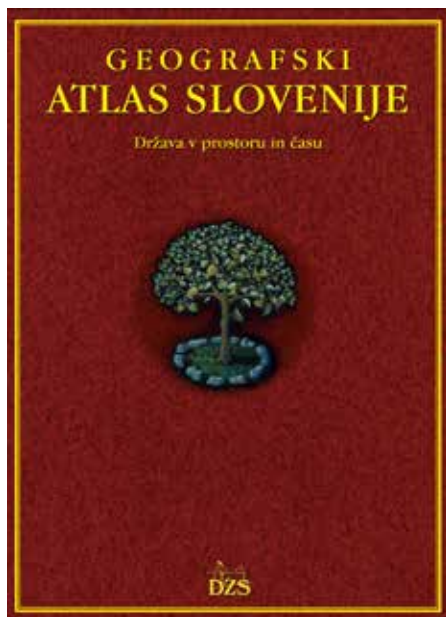
45 *Priročni krajevni leksikon Slovenije*, ur. Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Drago Kladnik. Ljubljana: DZS, 1997.

Slovencev v Italiji (1990), ki je izšel v dveh knjigah. Prvo, o Tržaški pokrajini,⁴⁶ je souredil geograf Milan Bufon (1959–).

⁴⁶ *Krajevni leksikon Slovencev v Italiji. Knjiga 1: Tržaška pokrajina*, ur. Milan Bufon in Aleksej Kalc. Trst: Narodna in študijska knjižnica v Trstu, Založništvo Tržaškega tiska, 1990.

Slika 4: Naslovnica regionalnogeografske monografije *Slovenija – pokrajine in ljudje*.

Slika 5: Naslovnica našega prvega nacionalnega atlasa z naslovom *Geografski atlas Slovenije*.

Z vidika izhajanja geografskih knjižnih del je bilo najbolj plodno leto 1998, ki je postreglo s kar tremi monumentalnimi deli. Prvo je že v drugem nadaljevanju pregleda omenjena knjiga *Geografija Slovenije*,⁴⁷ nekakšen »labodji spev« pripadnikov tretje generacije, drugo je regionalnogeografska monografija *Slovenija – pokrajine in ljudje* (slika 4),⁴⁸ ki je v letih 1999 in

47 *Geografija Slovenije*, ur. Ivan Gams in Igor Vrišer. Ljubljana: Slovenska matica, 1998.

48 *Slovenija: pokrajine in ljudje*, ur. Drago Perko in Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

2001 doživela ponatisa, in tretje *Geografski atlas Slovenije* (slika 5),⁴⁹ ki ga lahko upravičeno označimo za prvi slovenski nacionalni atlas. Leta 1998 je izšlo tudi temeljito predstavitevno delo o naši državi,⁵⁰ ki ima značaj priročnika in poleg geografskih vidikov Slovenije predstavlja še njene zgodovinske, pravne, politične, gospodarske in kulturne značilnosti. Istega leta je izšla tudi znanstvena monografija *Mirnska dolina*,⁵¹ ki je bila zaradi svežega pristopa deležna precejšnjega zanimanja in odobravanja.

Tako regionalnogeografska monografija kot nacionalni atlas

sta nastajala več let in sta plod tesnega sodelovanja številnih geografov z več raziskovalnih in pedagoških ustanov. Atlas sicer ni doživel ponatisa, pač pa je kaj kmalu izšla njegova zgoščena slovenska različica *Nacionalni atlas Slovenije*⁵² in njen angleški prevod *National atlas of Slovenia*.⁵³ Venec temeljnih geografskih del je po dolgotrajnem nastajanju leta 2005 zaokrožil *Geografski terminološki slovar* (slika 6),⁵⁴ pri katerem sta poleg številnih geografov pomemben delež prispevali jezikoslovki, izkušeni terminologinji.

Slika 6: Naslovnica *Geografskega terminološkega slovarja*, ki je po dolgoletnem nastajanju izšel leta 2005.

49 *Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Aleš Pogačnik. Ljubljana: DZS, 1998.

50 Natek, Karel in Marjeta Natek. *Slovenija: geografska, zgodovinska, pravna, politična, ekonomska in kulturna podoba Slovenije: priročnik o značilnostih in delovanju države*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

51 Topole, Maja. *Mirnska dolina*. Zbirka ZRC 21. Ljubljana: Založba ZRC, 1998.

52 *Nacionalni atlas Slovenije*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Jernej Zupančič. Ljubljana: Rokus, 2001.

53 *National atlas of Slovenia*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Jernej Zupančič. Ljubljana: Rokus, 2001.

54 *Geografski terminološki slovar*, ur. Kladnik, Drago, Franc Lovrenčak, Milan Orožen Adamič, Marjeta Humar in Borislava Košmrlj-Levačič. Ljubljana: Založba ZRC, 2005.

Geografi so že kmalu po osamosvojitvi Slovenije pripravili priročnik *Države sveta*,^{55,56} ki je v nekaj letih v avtorstvu Karla Natka (1952–) in Marjete Natek (1955–) prerasel v zajetno, zelo razkošno knjižno delo *Države sveta 2000*.⁵⁷ Pozneje je doživelo dva ponatisa, prevedli pa so ga tudi v hrvaščino in srbsčino, tako da je v dveh izdajah izšlo še v Zagrebu in Beogradu.

Ena od značilnosti večine tovrstnih del je, da se je pravzaprav težko odločiti, ali gre za temeljna znanstvena ali vrhunska poljudnoznanstvena dela. Skoraj vsa so namreč ovrednotena kot znanstvena, a jih lahko zaradi tematike in odmevnosti v širši javnosti pojmujeemo tudi kot poljudnoznanstvena.⁵⁸

V to knjižno zvrst spadajo tudi številne znanstvene in strokovne monografije Dušana Pluta,^{59,60,61,62,63,64,65,66,67} ki je z njimi in mnogimi članki v dnevnem časopisju ter intervjuji kot družbeno angažirani znanstvenik ogromno prispeval k uveljavitvi geografije na področju varstva okolja in ekologije. Ob Plutu je najbolj prominenten geograf četrte generacije krasoslovec Andrej Kranjc (1943–)⁶⁸ (slika 7), ki je leta 1995 postal izredni

55 Natek, Karel, Drago Perko in Milojka Žalik Huzjan. *Države sveta 1993*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1993.

56 Pred tem sta v letih 1989 in 1991 izšli dve manj dodelani knjigi z enakim naslovom.

57 Natek, Karel in Marjeta Natek. *Države sveta 2000*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

58 Natek, »Stanje«, 197–214.

59 Plut, Dušan, Franc Lovrenčak, Marjan Bat, Darko Radinja in Metka Špes. *Za ekološko svetlejši jutri*. Ljubljana: Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, 1985.

60 Plut, Dušan. *Slovenija – zelena dežela ali pustinja?* Ljubljana: Krt, 1987.

61 Plut, Dušan. *Belokranjske vode*. Novo mesto: Dolenjski muzej, 1988.

62 Plut, Dušan. *Entropijska zanka*. Radovljica: Didakta, 1991.

63 Plut, Dušan. *Brez izhoda? : svetovni okoljski procesi*. Geografija, 1. Ljubljana: DZS, 1995.

64 Plut, Dušan in Matevž Lenarčič. *Vode v Sloveniji*. Nazarje: Epsi, 1995.

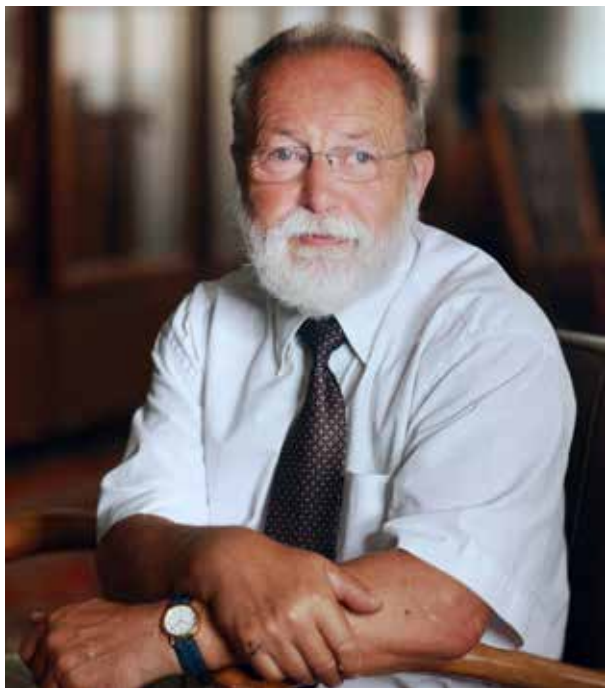
65 Plut, Dušan. *Slovenija na križpotju: Slovenija na okoljskorazvojnem in povezovalnem križpotju Evrope*. Ljubljana: Mihelač, 1997.

66 Plut, Dušan. *Zeleni planet? Prebivalstvo, energija in okolje v 21. stoletju*. Radovljica: Didakta, 2004.

67 Plut, Dušan. *Sonaravni razvoj Slovenije – priložnosti in pasti*. GeograFF, 13. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018.

68 Gabrovšek, Franci. »Akademik prof. dr. Andrej Kranjc, sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 85/1 (2013), 102–103.

član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 2001 pa njen redni član; trenutno je med njenimi člani edini geograf. Ob številnih znanstvenih člankih in drugih prispevkih se je tudi Kranjc lotil poljudnoznanstvenih del, bodisi kot pisec⁶⁹ bodisi urednik.^{70,71}

Slika 7: Portret akademika Andreja Kranjca.

Vir: Osebni arhiv.

Naštejmo še preostale vidne predstavnike četrte generacije, med katerimi si jih je doslej ob visokih življenjskih jubilejih in z nekrologi le nekaj »prislužilo« predstavitvene opise v geografski periodiki: geomorfolog in raziskovalec naravnih nesreč Karel Natek, geomorfolog in hidrogeograf Mauro Hrvatin (1962–), krasoslovca Andrej Mihevc (1952–) in Tadej Slabe (1959–), speleolog Jože Žumer (1953–2006), klimatogeograf in geomorfolog Igor Žiberna (1962–), klimatogeograf

69 Kranjc, Andrej. *Dolenjski kraški svet*. Novo mesto: Dolenjska založba, 1990.

70 Kras: *Slovene Classical Karst*, ur. Andrej Kranjc. Ljubljana: Založba ZRC, 1997.

71 Kras: *pokrajina, življenje, ljudje*, ur. Andrej Kranjc. Ljubljana: Založba ZRC, 1999.

Darko Ogrin (1960–), hidrogeograf Mitja Bricelj (1959–), hidrolog Janez Polajnar (1960–), raziskovalec naravnih nesreč in zemljepisnih imen Milan Orožen Adamič (1946–2018),⁷² družbeni geograf in strokovnjak za geografske informacijske sisteme Marko Krevs (1963–), strokovnjak za daljinsko zaznavanje Branko Pavlin (1959–), demograf in statistik Janez Malačič (1950–), demogeografka Milivoja Šircelj (1943–), raziskovalec slovenskega izseljenstva in politik Rado Genorio (1954–), raziskovalec podeželja in regionalni geograf Marijan Mihael Klemenčič (1947–), raziskovalec podeželja in zemljepisnih imen Drago Kladnik (1955–), raziskovalec naselij Vladimir Drozg (1956–), urbani geograf in regionalni planer Marjan Ravbar (1947–),⁷³ regionalni planer Andrej Černe (1950–),⁷⁴ raziskovalec prometa, ledenikov in rabe tal Matej Gabrovec (1959–), raziskovalec geografije turizma in demogeograf Anton Gosar (1945–), raziskovalec geografije turizma Igor Jurinčič (1961–), regionalni geograf, strokovnjak za geografske informacijske sisteme in zemljepisna imena Drago Perko (1961–), regionalni geograf, didaktik in urednik Jurij Senegačnik (1957–), regionalna geografka Maja Topole (1960–), raziskovalec marginalnosti, geografije prometa in demogeograf Stanko Pelc (1957–), politična geografa in raziskovalca slovenskega zamejstva Milan Bufon in Jernej Zupančič (1963–), raziskovalec manjšinske družbene problematike Slovencev v Italiji, zamejec Pavel Stranj (1946–1994), ekologinja in okoljevarstvenica Metka Špes (1950–), okoljevarstvenica in agrarna geografka Irena Rejec Brancelj (1962–2015),⁷⁵ naravovarstvenik Daniel Rojšek (1956–) ter didaktičarki Karmen Kolnik (1957–) in Maja Umek (1957–).

Geografi četrte generacije so se izkazali tudi pri pripravi turistične literature o Sloveniji, njenih pokrajinah in pomembnih turističnih točkah. Že v osamosvojitvenem letu 1991 je izšel priročnik *Naravne znamenitosti*

72 Komac, Blaž. »Izredni profesor dr. Milan Orožen Adamič – sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 88/1 (2016), 155–161.

73 Nared, Janez, David Bole, Nika Razpotnik Visković in Jani Kozina. »Znanstveni svetnik, izredni profesor dr. Marjan Ravbar – sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 89/2 (2017), 125–133.

74 Kozina, Jani. »Černe, Andrej«. Dostopno na: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi021720/> (Dostop: februar 2019).

75 Kladnik, Drago in Aleš Smrekar. »V spomin Ireni Rejec Brancelj.« *Geografski vestnik*, 87/2 (2015), 139–140.

Posočja,⁷⁶ nekaj let pozneje pa sta Anton Gosar in njegov starejši kolega Matjaž Jeršič družno prispevala besedilo za doslej najpopolnejši turistični vodnik o naši državi v eni knjigi (slika 8),⁷⁷ ki ga še dvajset let po nastanku po kakovosti ni preseglo nobeno, ne domače ne tuje tovrstno delo. Značilna predstavnika te knjižne zvrsti sta tudi deli *Park Škocjanske jame*⁷⁸ in večjezična uspešnica *Pozdravljena Slovenija*⁷⁹ z angleškim naslovom *Greetings from Slovenia*.⁸⁰ Med poljudnimi deli velja omeniti še dvanajst regionalnih priročnikov za popotnika in poslovnega človeka, ki sestavljajo zbirko *Slovenija total*.⁸¹ Po zamisli in v uredništvu pripadnika tretje generacije Bele Severja⁸² so izhajali med letoma 1993 in 2006.

Slika 8: Naslovnica doslej najboljšega turističnega vodnika o Sloveniji.

77 Gosar, Anton in Matjaž Jeršič. *Slovenija: Turistični vodnik*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995.

78 Beltram, Gordana, Andrej Kranjc, Darja Kranjc, Andrej Mihevc, Borut Peric, Rajko Slapnik, Peter Turk, Tomaž Zorman in Suzana Zupanc Hrastar. *Park Škocjanske jame*. Škocjan: Park Škocjanske jame, 2012.

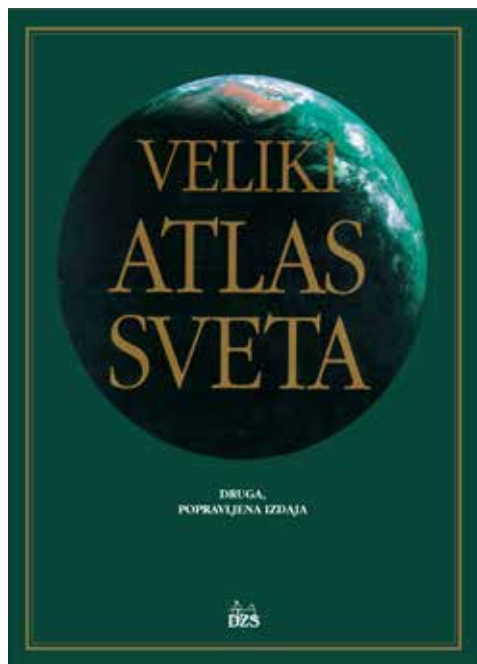
79 Natek, Karel, Drago Perko, Stane Peterlin, Davorin Vuga in Marjan Krušič. *Pozdravljena Slovenija*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.

80 Natek, Karel, Drago Perko, Stane Peterlin, Davorin Vuga in Marjan Krušič. *Greetings from Slovenia*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.

81 *Slovenija total: enciklopedični priročniki za popotnika, 12 knjig*, ur. Bela Sever. Murska Sobota in Ljubljana: Pomurska založba in Založba ZRC, 1993–2006.

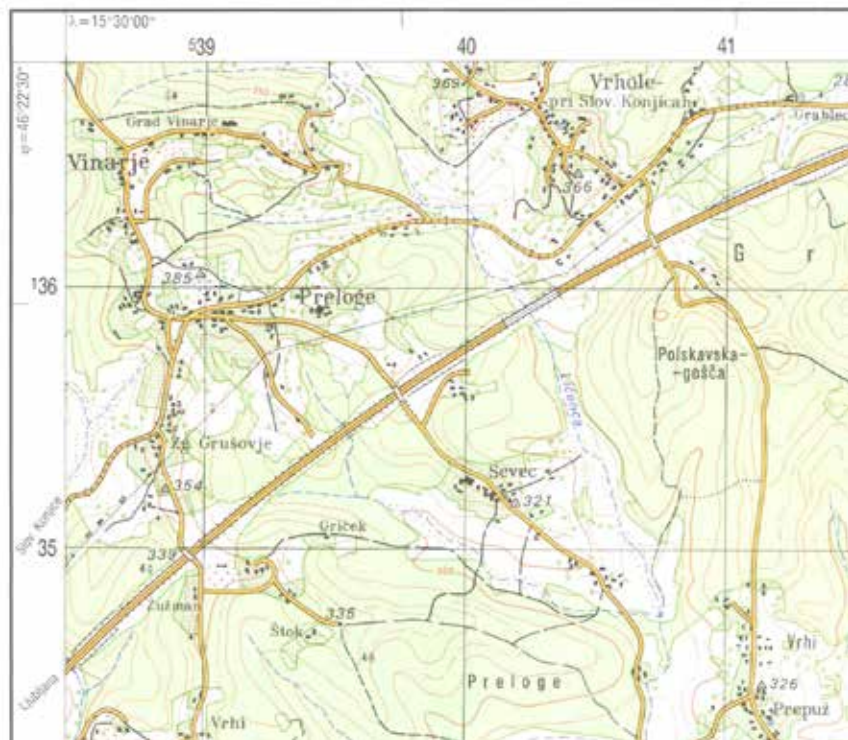
82 Zadnjo knjigo v zbirki *Posavje in Posotelje* sta uredila Drago Kladnik in Bibijana Mihevc.

Še vnaprej je pomemben geografski prispevek na področju atlasne literature. *Velikem atlasu sveta* iz leta 1972 je kot naslednji slovenski atlas sveta za splošno rabo leta 1991 sledil *Atlas sveta*,⁸³ priredba srednjeformatnega Timesovega atlasa, leto za njim pa je izšla uspešnica *Veliki družinski atlas sveta*,⁸⁴ ki je v naslednjih letih kot *Veliki atlas sveta* (slika 9) doživela še dva ponatisa, tako da je skupna naklada presegla število 50.000. Sledila je še vrsta atlasov sveta za splošno in šolsko rabo,⁸⁵ ki pa se jim je zaradi konkurence medmrežja začela zmanjševati naklada, tako da v zadnjem desetletju razen ponatisov in novega šolskega atlasa sveta Mladinske knjige⁸⁶ ni izšlo nobeno novo tovrstno delo.

Slika 9: *Veliki atlas sveta* velja za eno največjih uspešnic atlasne literature na slovenskem trgu.

DRŽAVNA TOPOGRAFSKA KARTA REPUBLIKE SLOVENIJE 1 : 25 000

Slika 10: Izrez iz enega od listov Državne topografske karte v merilu 1 : 25.000.

Velika uspešnica Mladinske knjige in Geodetskega zavoda Slovenije *Atlas Slovenije*⁸⁷ je po treh predosamosvojitvenih natisih doživela še vrsto ponatisov. Zadnji veliki kartografski projekt je bil izdelava *Državne topografske karte merila 1 : 25.000* (DTK 25) (slika 10). Izdelava vseh 198 listov, ki pokrivajo ozemlje naše države, je bila zaključena leta 1999. V letih 2000–2005 je bilo izdelanih in izdanih še 58 listov *Državne topografske karte merila 1 : 50.000* (DTK 50).⁸⁸ Pri pregledu zemljepisnih imen na vseh teh zemljevidih so sodelovali sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

⁸⁷ *Atlas Slovenije*, ur. Vili Kos. Ljubljana: Mladinska knjiga, Geodetski zavod SR Slovenije, 1985.

⁸⁸ Portal Prostor: Topografski podatki in karte.

Z osamosvojitvijo Slovenije so se znatno izboljšale možnosti mednarodnega sodelovanja tudi za člane *Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen*,⁸⁹ ki jo je leta 1986 ustanovila Vlada Republike Slovenije. V njej skupaj z jezikoslovci, kartografi ter pravniki zelo dejavno sodelujejo geografi. Slovenci smo namreč šele po osamosvojitvi začeli samostojno in zavzeto delovati v okviru *Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena* (*United Nations Group of Experts on Geographical Names* – UNGEGN). Sodelujemo v *Regionalni jezikovno-geografski skupini za vzhodni del srednje Evrope in jugovzhodno Evropo* (*East Central and South-East Europe Division*) in UNGEGN-ovih delovnih skupinah, še posebej prizadevno v leta 2002 ustanovljeni *Delovni skupini za eksonime* (*Working Group on Exonyms*).

V obravnavanem obdobju je slovenski potopis doživel razcvet, kar je omogočila globalizacija s posodobitvijo tako prometnega omrežja kot prometnih sredstev, zato so postala popotovanja, tudi eksotična, cenejša in po potrebi hitrejša. Na prelomu v to obdobje je izpod peresa etnologa Zmaga Šmitka (1949–) izšla antologija slovenskega potopisa z neevropsko tematiko,⁹⁰ novejši pregled pa je pripravila diplomantka novinarstva na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani Barbara Potočar,⁹¹ ki je leta 2009 umrla v Tanzaniji, potem ko je na samostojnem potovanju po vzhodni Afriki zbolela za tifusom.

Med vsemi avtorji je najbolj ploden pisec ekonomist in politolog Bogomil Ferfila (1951–), ki je v svoji zbirki *Svet na dlani* objavil že več kot 40 knjig. Književnik Evald Flisar (1945–) je potopise izdal že pred osamosvojitvijo Slovenije⁹² in tik po njej,⁹³ njegov vrstnik, stomatolog in

89 Kladnik, Drago. *Pogledi na podomačevanje tujih zemljepisnih imen*. Georitem 2. Ljubljana: Založba ZRC, 2007, 109–113.

90 Šmitek, Zmago. *Poti do obzorja: antologija slovenskega potopisa z neevropsko tematiko*. Ljubljana: Založba Borec, 1988.

91 Potočar, Barbara. »Potopis – Zvone Šeruga in njegove poti.« *Diplomsko delo*, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede UL, 2006. Dosegljivo na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Potocar-Barbara.PDF> (dostop: marec 2018).

92 Flisar, Evald. *Tisoč in ena pot*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1980.

93 Flisar, Evald. *Popotnik v kraljestvu senc*. Ljubljana: Ganeš, 1992.

literat Borut Korun (1946–) pa je vse objavil po njej.^{94,95} Pomemben pečat slovenskemu potopisnemu žanru so vtisnili še popotnik in mirovni aktivist Tomo Križnar (1954–),^{96,97,98} novinar, popotnik na motorju in turistični vodnik Zvone Šeruga (1956–)^{99,100,101} ter etnologinja in raziskovalka Afrike Sonja Porle (1960–),^{102,103} semkaj pa lahko uvrstimo tudi knjižna dela pomorščaka Jureta Šterka (1937–2009).^{104,105}

PO VKLJUČITVI SLOVENIJE V EVROPSKO UNIJO – PETA GENERACIJA SLOVENSКИH GEOGRAFOV

Nove izzive znanstvenoraziskovalnemu delu, geografsko ni nobena izjema, je prinesla vključitev Slovenije v Evropsko unijo leta 2004. Pojemajoče domače financiranje znanosti nadomeščajo večje možnosti vključevanja v evropske projekte, ki se skladno z raziskovalnimi prioritetami Evropske komisije večinsko financirajo iz proračuna Unije.

Evropski projekti postajajo čedalje bolj aplikativni in so vse manj namenjeni temeljnemu raziskovanju, kar je korenito spremenilo značaj raziskovalnega dela. Na eni strani se je povečala konkurenca, zato je stopnja uspešnosti na razpise prijavljenih projektov razmeroma majhna, na drugi se je povečala prožnost zainteresiranih raziskovalnih ustanov, ki so se prisiljene prilagajati nenehnemu spreminjanju vsebinskih in

94 Korun, Borut. *Kača in jaguar: po sledovih azteških in majevskih božanstev*. Velenje: samozaložba, 1993.

95 Korun, Borut. *V porečju Orinoka*. Velenje: samozaložba, 1998.

96 Križnar, Tomo. *O iskanju ljubezni ali Z biciklom okoli sveta*. Ljubljana: samozaložba, 1989.

97 Križnar, Tomo. *Samotne sledi*. Ljubljana: samozaložba, 1993.

98 Križnar, Tomo. *Nuba, čisti ljudje*. Naklo: samozaložba, 1999.

99 Šeruga, Zvone. *Potovanje k ljudem: z motorjem prek obeh Amerik*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1986.

100 Šeruga, Zvone. *Drugačne zvezde: z motorjem okoli sveta*. Ljubljana: samozaložba, 1990.

101 Šeruga, Zvone. *Popotnik*. Ljubljana: samozaložba, 2012.

102 Porle, Sonja. *Črni angel, varuh moj*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1997.

103 Porle, Sonja. *Barva sladke čokolade*. Ljubljana: Študentska založba, 1998.

104 Šterk, Jure. *V naročju vetra*. Radovljica: Didakta, 1996.

105 Šterk, Jure. *V modri neskončnosti: štirikrat sam z jadrnico čez Atlantik: do Gibraltarja, Kanarski otoki, Senegal, Brazilija, Južna Afrika, Otok sv. Helene, Kapverdski otoki, čez Sredozemlje domov*. Radovljica: Didakta, 2004.

regionalnih prioritet. Spremenil pa se je tudi način dela vpetih raziskovalcev, ki morajo precejšen del svoje dejavnosti preživeti na poti in delavnicah (slika 11), organiziranih v ustanovah vključenih projektnih partnerjev. Ti so lahko iz vseh držav članic Evropske unije ter iz njenih partnerskih držav. Mednarodno aktivnost spodbujajo tudi čedalje gostejša mreža različnih strokovnih združenj v Evropi (slika 12) in drugod po svetu ter čedalje ostrejšje zahteve ob želenem napredovanju na delovnem mestu.

Slika 11: Vodeno sproščanje na delavnici v okviru evropskega projekta AgriGo4Cities.
Foto: Drago Kladnik.

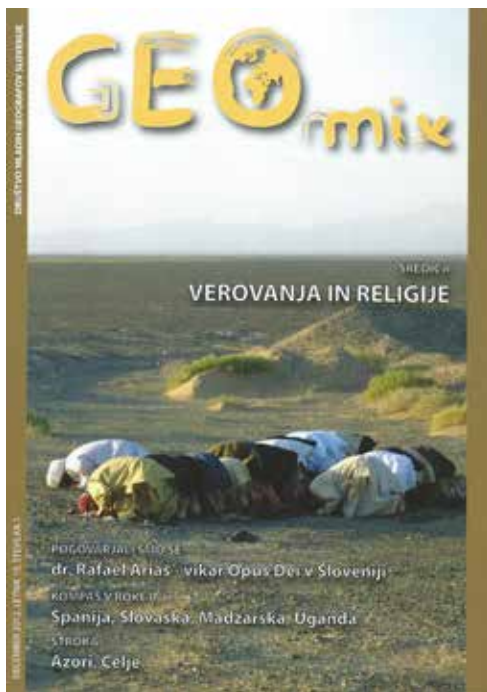
Slika 12: Za sodobno raziskovalno delo je značilna mednarodna vpetost, zato smo Slovenci preučevali tudi terasirano pokrajino v dolini Douro na Portugalskem.
Foto: Drago Kladnik.

Leta 2005 je ljubljanski Oddelek za geografijo začel s prenovo študijskih programov po bolonjskih smernicah. Akreditirani so štirje

študijski programi: *Prvostopenjski univerzitetni študijski program Geografija – enopredmetni*, *Prvostopenjski univerzitetni dvodisciplinarni študijski program Geografija*, *Drugostopenjski magistrski program Geografija* in *Drugostopenjski univerzitetni dvopredmetni pedagoški program Geografija*. Doktorski študij je organiziran v okviru interdisciplinarnega doktorskega študija humanistike in družboslovja, ki ga vodita Filozofska fakulteta ter Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.¹⁰⁶

Uspešnost reorganizacije študija potrjuje močna obštudijska dejavnost študentov. Organizirani v *Društvo mladih geografov Slovenije* prirejajo raziskovalne tabore, se udeležujejo študentskih strokovnih srečanj v tujini in v Sloveniji gostijo tuje študente. Izdajajo lastno revijo *Geomix* (slika 13), v kateri prevladujejo strokovne vsebine, mnoge s področja priljubljene geografske teme – potovanja – ter prispevki o študiju in obštudijskih dogodkih.

Slika 13: Naslovnica študentske strokovne revije *Geomix*.

V slovenskih osnovnih šolah poučuje geografijo blizu 800 učiteljev, v srednjih šolah pa skoraj 300.¹⁰⁷ Učitelji so organizirani v *Društvu učiteljev geografije Slovenije*, ki je tako kot Društvo mladih geografov Slovenije eden od pomembnih členov *Zveze geografov Slovenije*.

Glavnino geografskih raziskovanj opravijo sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika in Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU ter oddelkov za geografijo univerz v Ljubljani, Mariboru in Kopru, kjer je zaposlena večina geografov v raziskovalni sferi. Geografi – raziskovalci pa so zaposleni tudi na drugih raziskovalnih in univerzitetnih ustanovah: Inštitutu za antropološke in prostorske študije ter Inštitutu za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU, Urbanističnem inštitutu RS, Geološkem zavodu Slovenije, Gozdarskem inštitutu Slovenije, Pedagoški fakulteti, Fakulteti za družbene vede, Ekonomski fakulteti in Oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Fakulteti za turistične študije – Turistiki Univerze na Primorskem, Fakulteti za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici, Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici in Visoki šoli za varstvo okolja v Velenju, Zavodu Republike Slovenije za varstvo narave, Javnem zavodu Triglavski narodni park, Javnem zavodu Park Škocjanske jame ter več ministrstvih Republike Slovenije, v še največjem številu na Ministrstvu za okolje in prostor. Med vsemi aktivnimi slovenskimi raziskovalci je delež geografov 1,5 odstoten.¹⁰⁸

S povečanim številom raziskovalcev se je spekter geografskih raziskav dodatno razširil. Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), zadolžena za razdeljevanje sredstev za znanstvenoraziskovalno delo, od leta 1999 financira štiri raziskovalne programe, ki se jim je leta 2009 pridružil še peti. Na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU trenutno poteka program *Geografija Slovenije*, na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU program *Raziskovanje krasa*, na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani *Trajnostni razvoj Slovenije*, na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru *Slovenska identiteta in kulturna zavest v jezikovno in etnično stičnih prostorih v preteklosti in sedanjosti* ter na Fakulteti za humanistične Univerze na Primorskem *Območja kulturnega stika v integracijskih procesih*.

Strogo geografska, kar pomeni, da so v njiju vključeni skoraj sami geografi, sta le programa na ljubljanskem geografskem inštitutu in ljubljanskem oddelku za geografijo, medtem ko so preostali trije interdisciplinarni. To z vidika geografije na nek način pomeni zajedanje v razpoložljiva sredstva za geografske raziskave, saj so v Mariboru med enajstimi raziskovalci, vključenimi v program, le štirje geografi, v Kopru jih je med petnajstimi pet in na postojnskem inštitutu za raziskovanje krasa med petnajstimi trije, kot geografi pa so opredeljeni še trije geologi ter univerzitetni diplomirani inženir vodarstva in komunalnega inženirstva.

Geografija pa postopoma izgublja tudi na ravni nacionalnih razpisov temeljnih, aplikativnih, ciljnih in podoktorskih projektov. Tako se je na primer v rezultatih Javnega razpisa ARRS za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2018 primerilo,¹⁰⁹ da so bili v okviru geografije od enajstih projektov, ki so prišli v drugo fazo ocenjevanja, vsi trije izbrani projekti na vsebinskem robu geografije ali, po skromnem mnenju avtorja prispevka, celo onstran njega. Le enega vodi geograf, a ima projekt še največ skupnega z geodezijo, preostala dva pa vodita fizik in dvojni doktor znanosti s področij prava in menedžmenta nepremičnin ter menedžmenta kakovosti.

Ker projektno financiranje ARRS ni niti dovolj izdatno niti redno, saj se intervali med projektnimi razpisi občasno podaljšujejo, se kljub vse pomembnejši zastopanosti sredstev iz evropskih projektov^{110,111} tudi v geografskih ustanovah pojavljajo krajša ali daljša obdobja finančne podhranjenosti in s tem negotovosti. Na srečo je geografija že dolgo

109 Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije: Rezultati Javnega razpisa ARRS za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2018.. Dosegljivo na: <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/rezultati/18/rezult-rasp-rp-faza-2-17.asp> (dostop: junij 2018).

110 Perko in Zorn, »Sedemdeset«, 145.

111 Tako na primer na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU v zadnjem desetletju sredstva iz evropskih projektov zagotavljajo do polovice letnih finančnih potreb. Marca 2011 se je na inštitutu začel izvajati evropski projekt SY_CULTour – *Synergy of culture and tourism: utilisation of cultural potentials in less favoured rural regions* (Sinergija kulture in turizma: uporaba kulturnih vrednot v manj razvitih ruralnih območjih), prvi evropski projekt v slovenski geografiji, katerega vodilni partner je bila slovenska ustanova; njegov vodja je bil David Bole.

uveljavljena aplikativna veda,¹¹² geografi pa v svoji prilagodljivosti in iznajdljivosti na projektnem trgu¹¹³ praviloma vselej uspejo pridobiti manjkajoča sredstva. Temu se prilagajajo tudi s strokovnimi srečanji,¹¹⁴ kjer predstavljajo aplikativne potenciale posameznih disciplin.^{115,116} Za fizično geografijo so jih na ljubljanskem Oddelku za geografijo strnili celo v monografski publikaciji.¹¹⁷

Z izpopolnjeno metodologijo vrednotenja bibliografskih kazalnikov uspešnosti raziskovalnega dela so se tako pri posameznikih kot pri projektnih in programskih skupinah močno povečale potrebe po publiciranju znanstvenih in strokovnih spoznanj. Temu se geografske raziskovalne ustanove prilagajajo z ustanavljanjem novih znanstvenih revij, pogostejšim izdajanjem obstoječih in novimi knjižnimi zbirkami (slika 2).

Leta 2007 sta izšli še dve deli, ki jima lahko pripišemo značaj atlasa. *Popisni atlas Slovenije 2002*¹¹⁸ je rezultat sodelovanja med Statističnim uradom Republike Slovenije in Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU, ki je istega leta, ob prvem polletnem predsedovanju Slovenije Evropski uniji, v angleščini pripravil tudi predstavitveno publikacijo o *naši državi Slovenia in focus* (slika 14).¹¹⁹

112 Vrišer, »Aplikacija«, 147–154.

113 Urbanc, Mimi. »(Ne)omejene možnosti geografije na projektnem trgu?!« *Geografski vestnik*, 89/2 (2017), 61–88.

114 Geografija in njene aplikativne možnosti = Prospects of applied geography: znanstveno in strokovno srečanje, ur. Milan Bufon. *Dela*, 18. Ljubljana: Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, 2002.

115 Komac, Blaž in Matija Zorn. »Aplikativne možnosti geografije pri preučevanju pobočnih procesov.« *Dela*, 18 (2002), 171–193.

116 Krevs, Marko. »Geoinformatika in aplikativna geografija v Sloveniji.« *Dela*, 18 (2002), 415–425.

117 Ogrin, Darko in Dušan Plut. *Aplikativna fizična geografija Slovenije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009.

118 *Popisni atlas Slovenije 2002*, ur. Danilo Dolenc, Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Drago Perko in Peter Repolusk. Ljubljana: Založba ZRC, 2007.

119 *Slovenia in focus*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Miha Pavšek, Drago Perko, Peter Repolusk in Mimi Urbanc. Ljubljana: Založba ZRC, 2007.

Slika 14: Naslovnica predstavitvene publikacije naše države z naslovom *Slovenia in Focus*.

Avtorja uspešnice *Države sveta*, Karel in Marjeta Natek, sta leta 2012 prispevala še odmevno delo *Svet v presežnikih*.¹²⁰ Istega leta je izšla tudi monografija *Slovenija in njene pokrajine*,¹²¹ ki jo je samostojno pripravil Jurij Senegačnik. Ob sedemdesetletnici Geografskega inštituta Antona Melika ZRC je izšla slikovno izjemno privlačna monografija o terasiranih pokrajinah po svetu in v Sloveniji, leta 2016 v slovenščini¹²² in leto zatem predelana še v angleščini.¹²³

Za geografijo sta pomembni tudi faksimilirani izdaji Cigaletovega *Atlanta* iz let 1869–1877 (slika 15)¹²⁴ in *Zemljevida Ilirskih provinc iz leta*

¹²⁰ Natek, Karel in Marjeta Natek. *Svet v presežnikih*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.

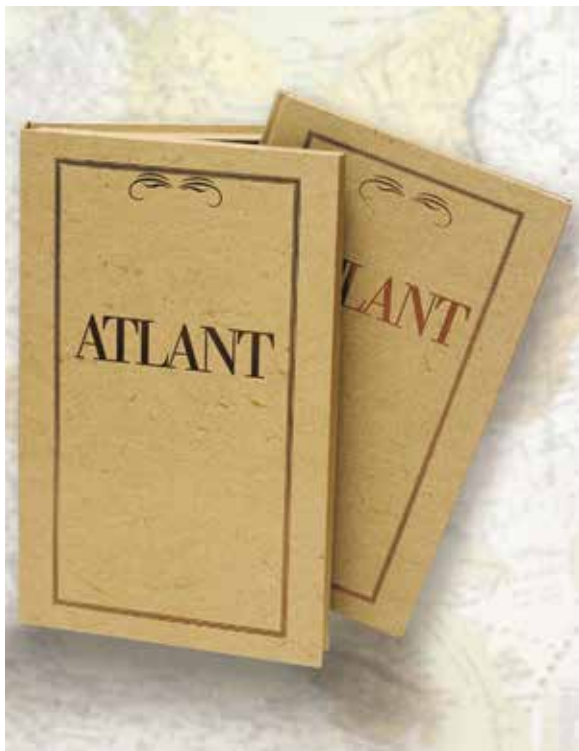
¹²¹ Senegačnik, Jurij. *Slovenija in njene pokrajine*. Ljubljana: Modrijan, 2012.

¹²² *Terasirane pokrajine: ob sedemdesetletnici Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU*, ur. Drago Kladnik, Drago Perko, Rok Ciglič in Matjaž Geršič. Ljubljana: Založba ZRC, 2016.

¹²³ *Terraced landscapes: commemorating seventy years of the Anton Melik Geographical Institute ZRC SAZU*, ur. Drago Kladnik, Drago Perko, Rok Ciglič in Matjaž Geršič. Ljubljana: Založba ZRC, 2017.

¹²⁴ *Atlant*, faksimilirana izdaja, 18 zemljevidov in znanstvena monografija, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Mimi Urbanc. Ljubljana: Založba ZRC, 2005.

1812,¹²⁵ s katerima so pisci spremnih besedil in uredniki pokazali, da se tudi v slovenski historični geografiji zgodili pomembni pozitivni premiki.

Slika 15: Faksimile *Atlanta* je izšel v razkošni podobi, ki poudarja velik strokovni pomen tega prvega slovenskega atlasa sveta.

V zadnjem desetletju so v razvoj slovenske geografije odločilno vtisnili pečat predstavniki pete generacije slovenskih geografov, uveljavljajo se že tudi prvi predstavniki šeste generacije. Pripadniki pete generacije, rojeni med letoma 1964 in 1978, so na višku ustvarjalne poti, pripadniki za zdaj najmlajše (šeste) šele na njenem začetku.

Med pripadniki pete generacije so najbolj prodorni raziskovalci geomorfolog, preučevalec naravnih nesreč in historični geograf Matija Zorn (1975–), geomorfolog in preučevalec naravnih nesreč

¹²⁵ Gašperič, Primož, Milan Orožen Adamič in Janez Šumrada. *Zemljevid Ilirskih provinc iz leta 1812 = Carte des Provinces illyriennes de 1812*. Ljubljana: Založba ZRC, 2012.

Blaž Komac (1974–), geomorfolog in krasoslovec Uroš Stepišnik (1975–), krasoslovka Nataša Viršek Ravbar (1976–), klimatogeograf ter raziskovalec gorskih območij in prometa Matej Ogrin (1975–), hidrogeograf Gregor Kovačič (1976–), pedogeograf in strokovnjak za geografske informacijske sisteme Blaž Repe (1972–), pedogeografka Ana Vovk Korže (1967–), regionalna in agrarna geografka Mimi Urbanc (1967–), demogeograf Damir Josipovič (1971–), agrarni in historični geograf Franci Petek (1971–), raziskovalka gorskih in zavarovanih območij Irena Mrak (1973–), raziskovalca geografije podeželja Boštjan Kerbler (1977–) in Irma Potočnik Slavič (1971–), raziskovalka geografije podeželja in okoljevarstvenica Barbara Lampič (1969–), urbani geograf Dejan Rebernik (1967–), ekonomski geograf in regionalni planer Simon Kušar (1976–), regionalni planer Janez Nared (1975–), raziskovalec geografije prometa Aljaž Plevnik (1969–), okoljevarstvenik Aleš Smrekar (1967–), okoljevarstvenica in regionalna geografka Katja Vintar Mally (1975–), politični geograf in obramboslovec Vladimir Prebilič (1974–), historični geograf Rožle Bratec Mrvar (1975–) in didaktičarka Tatjana Resnik Planinc (1965–). Zaradi njihovih izjemnih dosežkov jim lahko dodamo za zdaj najbolj uveljavljena predstavnika šeste generacije, strokovnjaka za daljinsko zaznavanje Žigo Kokalja (1979–), urbanega geografa Davida Boleta (1979–) ter prezgodaj umrlega geomorfologa in naravovarstvenika Bojana Erhartiča (1979–2013).¹²⁶

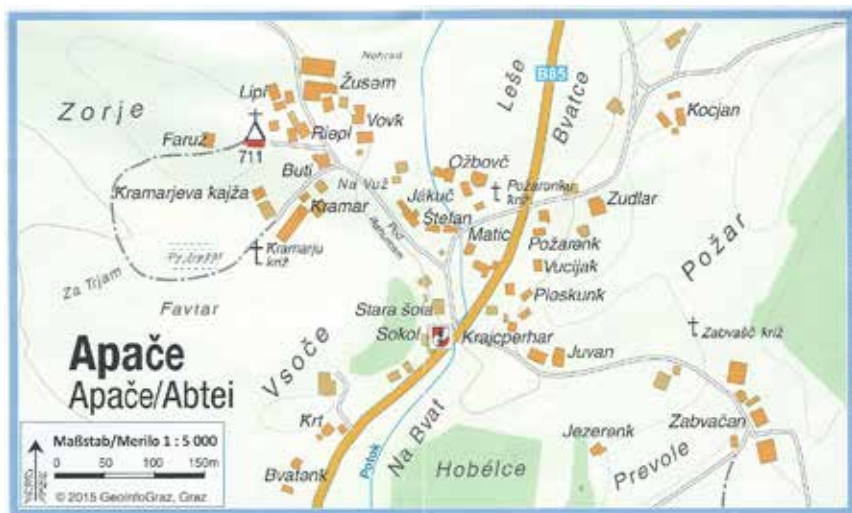
V nasprotju z geografijo je slovenska kartografija doživela bolj dramatične institucionalne spremembe. Geodetski zavod Slovenije je šel leta 2011 v stečaj, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo ljubljanske Fakultete za gradbeništvo in geodezijo pa se je leta 2000 preoblikoval v *Geodetski inštitut Slovenije*. Kartografija se je povsem digitalizirala, z razvojem sodobne programske opreme pa so se na področju tematske kartografije odprle prej nepredstavljive razsežnosti in možnosti (slika 16), tako da se s to kartografsko vejo ukvarja čedalje več ustanov in posameznikov.

Slika 16: Izsek interaktivnega UHI Atlasa, spletnega pregledovalnika za območje Srednje Evrope. Atlas prikazuje razne dejavnike, ki vplivajo na oblikovanje in izrazitost mestnega toplotnega otoka.¹²⁷

*Atlas Slovenije*¹²⁸ je po osamosvojitvi naše države doživel še osem ponatisov, nakar se je leta 2012 ob izdatni vsebinski razširitvi prekrstil v *Veliki atlas Slovenije*.¹²⁹ S problemskimi uvodnimi besedili, statističnimi podatki, 47. naravnimi, prebivalstvenimi, gospodarskimi in okoljskimi tematskimi zemljevidi, opisi in načrti 63 večjih slovenskih naselij ter topografskimi zemljevidi celotnega slovenskega ozemlja v enotnem merilu 1 : 50.000 ima očitno ambicijo postati nekakšen drugi slovenski nacionalni atlas.

Na področju zemljepisnih imen se je močno razmahnilo preučevanje mikrotoponimov, kamor uvrščamo ledinska in hišna imena. Njihovo izjemno kulturno vrednost potrjuje umestitev slovenskih ledinskih in hišnih imen na Koroškem leta 2010 na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine v sosednji Avstriji.¹³⁰ Nesnovna dediščina je opredeljena kot prvina, ki pripomore k ohranjanju kulturne raznolikosti in trajnostnega razvoja v določeni regiji. Čeprav so ledinska imena omejena na določeno ozemeljsko skupnost, znotraj katere se je izoblikoval kolektivni spomin, jih je zaradi njihove dediščinske vrednosti nujno ohranяти tudi v pisni obliki.¹³¹ Zato so na avstrijskem Koroškem ob izdatni pomoči slovenskih jezikoslovcev in geografov iz Republike Slovenije v zadnjem desetletju pripravili več zemljevidov z vpisanimi ledinskimi in ponekod tudi hišnimi imeni (slika 17).

Slika 17: Hišna in ledinska imena na območju kraja Apače/Abtei, kot so prikazana v izseku na hrbtni strani zemljevida St. Margareten im Rosental/Šmarjeta v Rožu.¹³²

Na področju z geografijo prepojenega avanturizma ne moremo mimo biologa, pilota ultralahkih letal, alpinista in fotografa Matevža Lenarčiča (1959–), ki je v zakladnico slovenske literature prispeval več izjemnih fotografskih monografij, ki razkrivajo tako nepopisno privlačnost in raznolikost našega planeta Zemlje^{133,134} kot tudi naše domovine Slovenije (slika 18).¹³⁵

Slika 18: Naslovnica Lenarčičeve fotomonografije o Sloveniji.

132 St. Margareten im Rosental/Šmarjeta v Rožu: Landkarte mit slowenischen Flur- und Hausnamen = Zemljevid s slovenskimi ledinskimi in hišnimi imeni. Celovec, Gradec: Kulturno društvo Šmarjeta - Apače/Kulturverein St. Margareten-Abtei, Krščanska kulturna zveza/Christlicher Kulturverband, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik/Slowenisches Volkskundeeinstitut Urban Jarnik, 2015.

133 Lenarčič, Matevž. *Okrog edinega sveta*. Radovljica: Didakta, 2006.

134 Lenarčič, Matevž. *Preko modrega planeta: z ultralahkim letalom okrog sveta*. Nazarje: DEAart, 2014.

135 Lenarčič, Matevž. *Slovenija izpod neba*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010.

Slika 19: Naslovnica slovenske izdaje poljudnoznanstvene revije National Geographic.

Zaradi hitro rastočega zanimanja slovenske javnosti za svetovna dogajanja ter čedalje pogostejših in enostavnih popotovanj po svetu je maja 2006 začela tudi v slovenskem jeziku izhajati

prestižna multidisciplinarna¹³⁶ poljudnoznanstvena revija *National Geographic* (slika 19),¹³⁷ že nekaj prej (leta 2003) pa mladim »raziskovalcem in pustolovcem« namenjena *National Geographic Junior*.¹³⁸

HISTORIČNA GEOGRAFIJA

¹³⁶ Pokriva širok spekter znanosti: geografijo, zoologijo, botaniko, ekologijo, zgodovino, arheologijo, etnologijo, sociologijo, antropologijo, geologijo, kemijo, fiziko, astronomijo, sodobno tehnologijo, pa tudi potovanja, razne dogodke in pojave.

¹³⁷ National Geographic: O reviji National Geographic. <http://www.nationalgeographic.si/index.php?i=7> (dostop: marec 2018).

¹³⁸ National Geographic Junior. <http://www.nationalgeographic.si/index.php?i=23> (dostop: marec 2018).

Zgodovina in geografija sta bili vse do 19. stoletja tesno povezani in med njima ni bilo ostreje začrtane meje. Šele z razvojem naravoslovja, v našem primeru fizične geografije, sta se vidi začeli postopoma razhajati.¹³⁹ Zgodovinarji historično geografijo prepoznavajo kot mejno vedo med zgodovino in geografijo, ki povzema tako zgodovinske kot geografske pojmovne in metodološke značilnosti, neredko jo pojmujejo kot nekakšno družbeno geografijo preteklih obdobj.¹⁴⁰

Geografska pojmovanja historične geografije so manj enotna. Med prvimi, ki so razlikovali antropogeografijo in historično geografijo (Friedrich Ratzel¹⁴¹ jo sicer omenja, a je ne ločuje od ostale antropogeografije), so bili nemški znanstveniki Josef Wimmer (1838–1915),¹⁴² August Meitzen (1822–1910)¹⁴³ in Robert Gradmann (1865–1950),¹⁴⁴ ki so s teoretičnimi in praktičnimi prispevki opozorili na potrebo po posebnem obravnavanju odnosov med naravo in družbo v preteklosti. Na tej tradiciji temelji tudi razlaga enega najbolj znanih nemških historičnih geografov Helmuta Jägerja (1923–2017),¹⁴⁵ ki cilje te znanstvene vede interpretira takole: »*Historična geografija ima tako kot geografija sedanjosti svoj predmet preučevanja v pokrajini, vendar s to razliko, da so v ospredju njenega zanimanja (nekdanji) pojavi na zemeljskem površju, ki so sestavljali in oblikovali nekdanjo pokrajino.*«¹⁴⁶ Potemtakem historična geografija obravnava zgodovino kulturne pokrajine.

139 Vrišer, Igor. »Historična geografija: cilji, pomen in metode.« *Geografski vestnik*, 57 (1985), 73–81.

140 Vrišer, »Historična«, 75.

141 Ratzel, Friedrich. *Anthropogeographie: t. Grundzüge der Anwendung der Erdkunde auf die Geschichte*. Stuttgart: Verlag von J. Engelhorn, 1882.

142 Wimmer, Josef. *Historische Landschaftskunde*. Innsbruck: Verlag der Wagner'schen Universitäts-Buchhandlung, 1885.

143 Meitzen, August. *Geschichte, Theorie und Technik der Statistik*. Berlin: W. Hertz, 1886.

144 Gradmann, Robert. »Das mitteleuropäische Landschaftsbild nach seiner geschichtlichen Entwicklung.« *Geographische Zeitschrift*, 7 (1901), 435–447.

145 Jäger, Helmut. *Historische Geographie*. Braunschweig: Georg Westermann Verlag, 1969.

146 Vrišer, »Historična«, 76.

Iz anglosaškega okolja prihaja razlaga Henryja Clifforda Darbyja (1909–1992),¹⁴⁷ ki pravi, da se pojem »historična geografija« uporablja večplastno: kot zgodovina odkritij, zgodovina geografije, zgodovina spreminjanja političnih meja, vpliv geografskih dejavnikov na zgodovinske dogodke, bolj skrbno upoštevanje preteklosti v geografskih študijah ali kot rekonstrukcija geografskih razmer v preteklosti.

Mimo evropskih predstav o historični geografiji sta se drugačni pojmovanji izoblikovali v Združenih državah Amerike. Prvo, genetsko, pripada »berkeleyjski šoli«, ki jo je vodil Carl Ortwin Sauer (1889–1975). Po njem je dolžnost geografije, da preučuje fizično in kulturno oblikovanost pokrajine ter njuno medsebojno učinkovanje. Odločilnega pomena je kulturna oblikovanost, torej ljudje in njihovo življenjsko okolje, njihovo gospodarjenje, bivanje in podobno, pri čemer je za razumevanje nastanka območij z določenim načinom življenja poleg geografskih nadvse pomembno poznavanje zgodovinskih razmer.¹⁴⁸ Drugo pojmovanje je izoblikoval Andrew Hill Clark (1911–1975), ustanovitelj revije *Journal of Historical Geography*. V historični geografiji je videl časovno preučevanje izbranih prvin, za katere je verjetno, da so v največji meri pripomogle k oblikovanju regionalnega značaja. Po njem historična geografija raziskuje geografske spremembe skozi čas, zato mora obravnavati tako naravnogeografske kot družbenogeografske dejavnike. Clark se torej ne omejuje zgolj na družbeni razvoj, ampak upošteva tudi razvoj in spremembe v naravnem okolju.¹⁴⁹

Drugačna pota v historični geografiji so ubirali v sovjetski geografiji. Tamkajšnja historična geografija je dolgo veljala za zgodovinsko disciplino, ki preučuje konkretno geografijo preteklosti določene dežele ali določenega ozemlja. Zgodovinska je bila tudi metodologija, a je s približevanjem sedanjosti postajala čedalje bolj navezana na geografsko. Tako so fizični geografi, kot na primer Stanislav Vikentjevič Kalesnik (1901–1977), omenjali le fizično historično geografijo, ki naj

147 Darby, Henry Clifford. *An Historical Geography of England before 1800*. Cambridge: The University Press, 1936.

148 Sauer, Carl Ortwin. *Land and Life: A Selection from the Writings of Carl Ortwin Sauer*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press, 1963.

149 Vrišer, »Historična«, 76–77.

bi se ukvarjala s preobrazbo pokrajine v zgodovinskem času, ko v naravnem okolju postajajo čedalje bolj očitni družbeni vplivi. V njihovem pisanju ni bilo nikakršnih razmišljanj o družbeni oziroma, izraženo s sovjetsko terminologijo, »ekonomski historični geografiji«. Ta je bila očitno prepuščena zgodovini, kar je v svojih delih uveljavljal tudi vodilni sovjetski historični geograf Viktor Korneljevič Jacunski (1893–1966).¹⁵⁰

Dela, ki se preteklega razvoja ekonomske geografije nekaterih dežel oziroma odnosa med geografijo in zgodovino lotevajo na geografski način, so se v Sovjetski zvezi pojavila šele v zadnjih desetletjih njenega obstoja. Tako na primer Vladimir Sergejevič Žekulin (1929–1989) postavlja tezo, da je historična geografija, podobno kot geografija sodobnosti, poseben sistem ved, ki je razpet med geografijo in zgodovino. Torišče tovrstnega preučevanja je medsebojno učinkovanje družbe in narave v različnih zgodovinskih obdobjih.¹⁵¹

Vloga zgodovine v geografiji se je torej okrepila z oblikovanjem družbene ali humane geografije v drugi polovici 19. stoletja. Razlaga družbenega delovanja na Zemljinem površju ni mogla mimo razmer v preteklosti oziroma historičnega razvoja. Zanemarjanje ali nepoznavanje naravnih in družbenih razmer v preteklosti bi lahko geografsko razlago močno poenostavilo ali jo celo vodilo do spornih ali napačnih sklepov.¹⁵² Pa vendar naj bi bil po mnenju mnogih »historizem«, razen v nekaterih primerih, nepotreben balast, ki obremenjuje znanstvena dela, študente ter pedagoško in izobraževalno delo. Za geografijo, ki ima pomembne informativne in vzgojne naloge, je takšno stališče seveda nesprejemljivo. Čeprav geografi nismo zagledani v preteklost, menimo, da mora biti vsaka poglobljena razlaga tudi genetična, saj je z zanemarjanjem tega vidika običajno močno osiromašena. To še posebej velja za nacionalne vede, med katere spada tudi geografija.¹⁵³

150 Prav tam, 77.

151 Žekulin, Vladimir Sergejevič. *Istoričeskaja geografija: predmet i metody*. Leningrad: Nauka, Leningradskie otdelenie, 1982.

152 Vrišer, »Historična«, 74.

153 Vrišer, Igor. »Geografija – humanistična veda.« *Geografski vestnik*, 58 (1986), 83–85.

V Sloveniji so temelje historični geografiji s preučevanjem kolonizacije, zemljiške razdelitve, mest, trgov in prebivalstva položili Simon Rutar (1851–1903), Pavle Blaznik (1903–1984), akademiki Anton Melik (1890–1966), Milko Kos (1892–1972) in Fran Zwitter (1905–1988), Franjo Baš (1899–1967), Valter Bohinec (1898–1984) in še nekateri. Med najboljše evropske raziskave te vrste spada delo *Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem* akademika Svetozarja Ilešiča (1907–1985). Čeprav je bila v razvoju slovenske geografije po drugi svetovni vojni historična geografija dolgo obravnavana kot manj pomembna disciplina in zato potisnjena v ozadje,¹⁵⁴ so se ji med pripadniki tretje generacije intenzivno posvečali Borut Belec (1931–), Vladimir Bračič (1919–1996), Božidar Kert (1928–), Vladimir Klemenčič (1926–2013), Jurij Kunaver (1933–), Jakob Medved (1926–1978), Drago Meze (1926–2003), Milan Natek (1933–), Julij Titl (1914–2014), akademik Igor Vrišer (1930–2013), Mavricij Zgonik (1910–2002) in Marjan Žagar (1920–1980).

Pogled v preteklost in iz njega izhajajoče razumevanje sodobnosti sta začela znova pridobivati pomen v zadnjih desetletjih, zato se je povečalo število pripadnikov četrte in pete, pa tudi že šeste generacije slovenskih geografov, ki šele vstopajo na raziskovalno pot. Pri tem so najbolj izpostavljeni Rožle Bratec Mrvar, Jerneja Fridl (1966–), Matej Gabrovec, Primož Gašperič (1976–), Matjaž Geršič (1983–), Drago Kladnik, Miha Kosi (1965–), Blaž Komac, Peter Mikša (1977–), Darko Ogrin, Milan Orožen Adamič, Franci Petek, Primož Pipan (1977–), Maja Topole, Mimi Urbanc, Matija Zorn in Žiga Zwitter (1987–). Nobeden ni izključno historični geograf, nekaj je zgodovinarjev in geodetov, vendar se vsi v svojem raziskovalnem poslanstvu bolj ali manj poglobljeno ukvarjajo tudi s historično geografijo.

Naj bo povsem na koncu poglavja o historični geografiji omenjeno še, da zgodovinske skrivnosti slovenskega krasa še najbolj zavzeto

154 Vrišer, »Historična«, 80.

pomaga odstirati angleški zgodovinar in speleolog Trevor Shaw (1928–).^{155,156}

SKLEP

Slovenska geografija se je v svoji stoletni zgodovini vseskozi soočala z vzponi in padci. Povzamemo lahko, da so slovenski geografi vselej znali ustrezno odgovoriti na izzive, pred katerimi so se znašli. Iz obdobja negotovosti so praviloma izšli močnejši, kar se v zadnjem času med drugim kaže v izboljšanjem medsebojnem sodelovanju, tudi medinstitucionalnem, in čedalje pogostejšem in vse bolj poglobljenem skupinskem delu. Geografske ustanove lahko le tako kljubujejo rastoči tekmovalnosti, spodbujeni s strani sorodnih, bodisi družbenih bodisi prostorskih ved; zaradi agresivnosti nekaterih se namreč postopoma brišejo meje med posameznimi vedami.

To povzroča tudi hude terminološke zagate. Simbol geografskega uporništva oz. neprilagodljivosti, kot si najbrž mislijo nasprotniki, je dolgoletni terminološki »boj« za ohranjanje avtentičnih, starejših geografskih izrazov *pokrajina* in *prst* nasproti mlajšima sopomenkama *krajina* in *tla*, ki so ju agresivnejši pripadniki krajinske arhitekture oziroma pedologije ob pomoči svojih uradnikov, zaposlenih na visokih položajih na ministrstvih, uspešno uveljavili v širši strokovni javnosti in ju nenazadnje vpeljali tudi v zakonodajo. Ni odveč znova poudariti, da je osrednji predmet geografskega preučevanja prav pokrajina, zato se geografi temu izrazu (v angleščini se tako za pokrajino kot krajino uporablja izraz *landscape*) enostavno ne moremo odreči. Tudi zato je

155 Shaw, Trevor. *Foreign Travellers in the Slovene Karst 1537–1900*. Ljubljana: Založba ZRC, Inštitut za raziskovanje krasa, 2000.

156 Shaw, Trevor in Alenka Čuk. *Slovenski kras in jame v preteklosti*. Ljubljana: Založba ZRC, 2015.

v bran nadaljnje rabe izraza pokrajina v geografski periodiki izšlo več izčrpnih člankov.^{157,158,159,160}

Malce drugače je okrog neusklajenosti rabe izrazov *prst* v (pedo)geografiji¹⁶¹ in *tla* v pedologiji¹⁶² (v angleščini enotno *soil*), saj so tudi pri nas sčasoma vodilno strokovno vlogo prevzeli pedologi in jim bodo pedogeografi najverjetneje le težka parirali. Nerodno pri vsem tem je, da je za poučevanje o tej tematiki tako na osnovnošolski kot srednješolski ravni zadolžena geografija, zato njeni učitelji in profesorji uporabljajo skoraj izključno geografsko terminologijo, nakar se študentje na visokošolski ravni, razen študentov geografije seveda, in pozneje strokovnjaki pri svojem delu srečujejo le z na novo uveljavljenim izrazom.

Terminološki neusklajenosti oziroma zmeda zaenkrat še ni videti za vse vpletene sprejemljivega razpleta. Še posebej težko rešljiv se zdi zaplet okrog rabe sopomenk oziroma blizupomenk pokrajina/krajina. Podobna neskladnost je zaznavna tudi glede neenotnosti rabe sopomenk zemljevid v geografiji in karta v geodeziji, vendar ta za zdaj še ni dosegla »bolečih« razsežnosti.

Seveda nas v prizadevanjih po ohranjanju ugleda in statusa, ki si ju je slovenska geografija trudoma pridobila, čaka še veliko dela. Pri tem je še posebej pomembno odpiranje navzven, v pestro mednarodno geografsko dogajanje, ki se je v zadnjih desetletjih izredno razbohotilo in razvejalo. Zaradi tega je v razmerah sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije čedalje težje izbirati med raznovrstno ponudbo dogodkov in tako rekoč brezmejnimi možnostmi objavljanja raziskovalnih izsledkov, ki vsakodnevno prihajajo z vseh koncev sveta.

157 Ogorelec, Breda. »Za pomensko razmejitev med pokrajino in krajino in proti njej.« *Geografski vestnik*, 59 (1987), 133–139.

158 Lovrenčak, Franc. »O uporabi pojma pokrajina.« *Geografski vestnik*, 68 (1996), 265–266.

159 Gams, Ivan. »Pokrajina, krajina in regija v luči Geografskega terminološkega slovarja.« *Dela*, 28 (2007), 7–13.

160 Černe, Andrej. »O pomenih pokrajine.« *Dela*, 29 (2008), 5–19.

161 Repe, Blaž. »50 odenkov rjave.« *Geografski obzornik*, 63/2–3 (2015), 14–21.

162 Vrščaj, Borut. »Zakaj rečemo prst, tla, zemlja?« *Geografski obzornik*, 63/2–3 (2015), 4–13.

Vprašamo se lahko tudi, v čem naj bi bila odličnost slovenske geografije? Menimo, da so to kakovostno znanstveno delo, celostni pristop v geografskih preučevanjih in izbira tem, ki so ključnega (živiljenjskega) pomena za Slovenijo.¹⁶³

Čeprav je slovenska geografija dosegla zavidljivo strokovno raven, se je pravzaprav šele dotaknila tem, ki bistveno opredeljujejo slovensko pokrajino, denimo pestrosti, raznolikosti, stičnosti oziroma povezovalnosti (pokrajinskih enot, narodnosti, političnih enot, kultur), prehodnosti, mejnosti ...¹⁶⁴ Slovenski geografi se čedalje bolj zavedamo »enkratnosti« slovenske pokrajine, kar nam je uspelo predstaviti tako v več znanstvenih člankih^{165,166,167} kot zajetni, sicer nemški strokovni javnosti namenjeni monografiji.¹⁶⁸ Vendar ostaja na tem področju še veliko raziskovalnih možnosti, tako da smo prepričani, da bi Slovenija lahko postala primeren poligon za preučevanje raznovrstnih geografskih procesov in problemov.

Pomemben sestavni del geografskega raziskovanja seveda ostaja tudi odstiranje tančic bogate preteklosti naše vede. Nikakor ne smemo dopustiti, kar se je v preteklosti dogajalo, da bi kakovostna dela naših prednikov utonila v pozabo. Zaradi tega so posebno hvalevredne faksimilirane izdaje pomembnih geografskih dosežkov iz preteklosti in ob tem poglobljeno raziskovanje pomena izstopajočih posameznikov za razvoj geografije, s čimer postopoma spoznavamo, da ima slovenska geografija trdne temelje, ki nas lahko navdajajo z neprikritim ponosom. Pomena preteklosti se v stroki čedalje močnejše zavedamo, zato se z njo ukvarja vse več posameznikov. Skupen vsem je radoveden pogled v

163 Klemenčič, M. Marijan. »Za odličnost slovenske geografije.« *Geografski vestnik*, 69 (1997), 7–9.

164 Prav tam, 8.

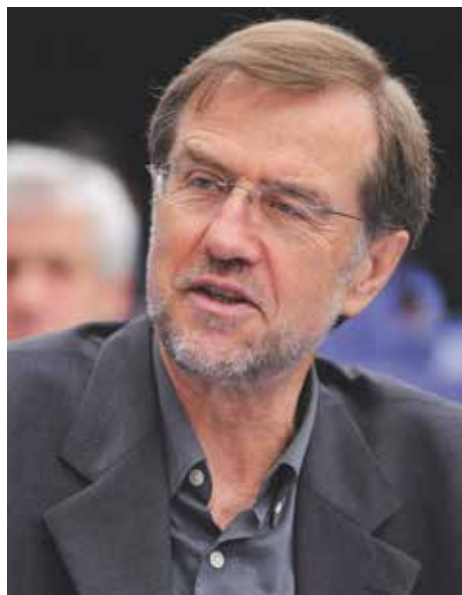
165 Perko, Drago. »The regionalization of Slovenia = Regionalizacija Slovenije.« *Geografski zbornik*, 38 (1998), 11–57.

166 Perko, Drago. »Slovenija na stiku velikih evropskih pokrajinskih enot.« *Traditiones*, 26 (1998), 31–47.

167 Ciglič, Rok in Drago Perko. »Europe's landscape hotspots = Pokrajinske vroče točke Evrope.« *Acta geographica Slovenica*, 53/1 (2013), 117–139.

168 *Slowenien: Transformationen und kleinräumige Vielfalt*, ur. Volker Albrecht in Vladimir Drozg. Natur–Raum–Gesellschaft, 5. Frankfurt am Main: Institut für Humangeographie, 2008.

pretekla dogajanja tako v pokrajini kot slovenski geografiji, čeprav je njihova primarna raziskovalna usmeritev dokaj raznovrstna.

Slika 20: Geograf Lojze Peterle je bil prvi predsednik slovenske vlade, ki je izpeljala osamosvojitve države, in med drugim kar dvakrat zunanji minister Republike Slovenije.

Vir: Osebni arhiv.

Končajmo naš pregled z ne pomembno ugotovitvijo, da so slovenski geografi vsestransko uspešni in uporabni. V času, ko se za mnogimi »uspešneži« v naši družbi dviga prah, ali še huje, ko za nekaterimi ostajajo pravcata finančna ali/in družbena opustošenja, lahko s ponosom sklenemo, da med tovrstnimi »negativci« ni nobenega geografa. Jih je pa precej, ki so neizbrisne sledi zapustili tudi zunaj geografije. Tako so se kot politiki¹⁶⁹ izkazali Vladimir Bračič, Avguštin Lah, Lojze Peterle (slika 20), Dušan Plut, Rado Genorio, Milan Orožen Adamič, Franco Juri, Jože Lenič, Mitja Bricelj, Zoran Kus in Lučka Lorber, kot televizijski napovedovalec in voditelj Borut Mencinger, kot novinarji Rado Bednařik, Gojmir Brvar, Aleš Stergar in Franci Dovč, kot uspešni športniki smučarska skakalca Franci Petek (slika 21) in Miran Tepeš, plavalec Slavko Brinovec, atlet Borut Ingolič, jadrallec Mirko Bogič ter alpinisti Urban Golob, Irena Mrak in Marija Frantar, kot šahovski vele mojster Vasja Pirc, kot pevec Marijan Petan (član skupine New Swing Quartet) in Tomi Meglič (Siddharta) in nenazadnje kot uspešen poslovnež Marjan Batagelj.

169 Našteti so le tisti, ki so presegli lokalni, občinski okvir.

Slika 21: Doktor geografskih znanosti Franci Petek je leta 1991 postal svetovni prvak v smučarskih skokih.

Vir: Osebni arhiv.

Povsem za konec slovenski geografiji znova vdahnimo mednarodno razsežnost. Zaradi svoje izjemne vpetosti v mednarodni raziskovalni prostor je državno priznanje ambasador Republike Slovenije v znanosti poleg že med tretjo generacijo izpostavljenega Vladimirja Klemenčiča leta 2005 prejel še pripadnik četrte generacije slovenskih geografov Anton Gosar.¹⁷⁰ Doslej so dopisni člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti postali trije tuji geografi, prvi leta 1989 Madžar Márton Pécsi (1923–2003), leta 2003 mu je sledil Francoz Jean Nicod (1923–), kot zadnji pa se jima je leta 2017 pridružil Kanadčan Derek Clifford Ford (1935–).¹⁷¹

ZAHVALA

Prispevek je bil pripravljen v okviru raziskovalnega programa Geografija Slovenije (P6-0101), ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

¹⁷⁰ Wikipedia: Seznam ambasadorjev Republike Slovenije v znanosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_ambasadorjev_Republike_Slovenije_v_znanosti (dostop: marec 2018).

¹⁷¹ Člani SAZU. Dosegljivo na: <http://www.sazu.si/clani-sazu> (dostop: marec 2018).

VIRI IN LITERATURA

Atlant, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Mimi Urbanc. Ljubljana: Založba ZRC, 2005.

Atlas Slovenije, ur. Vili Kos. Ljubljana: Mladinska knjiga, Geodetski zavod SR Slovenije, 1985.

Atlas sveta, ur. Karel Natek. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1991.

Atlas sveta za osnovne in srednje šole, ur. Karel Natek in Milivoj Stankovič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010.

Beltram, Gordana, Andrej Kranjc, Darja Kranjc, Andrej Mihevc, Borut Peric, Rajko Slapnik, Peter Turk, Tomaž Zorman in Suzana Zupanc Hrastar. *Park Škocjanske jame*. Škocjan: Park Škocjanske jame, 2012.

Bohinec, Valter. »Razvoj geografije v Slovencih.« *Geografski vestnik*, 1/1 (1925), 1–24.

Central-European urban heat island atlas, ur. Rok Ciglič in Blaž Komac. Ljubljana: ZRC SAZU, 2015. Dosegljivo na: <http://gismo.zrc-sazu.si/flexviewers/UHIAtlas/> (dostop: marec 2019).

Ciglič, Rok. »Založniška dejavnost Ljubljanskega geografskega društva. *Geografski obzornik*, 61/3 (2014), 33–36.

Ciglič, Rok in Drago Perko. »Europe's landscape hotspots = Pokrajinske vroče točke Evrope.« *Acta geographica Slovenica*, 53/1 (2013), 117–139.

Černe, Andrej. »O pomenih pokrajine.« *Dela*, 29 (2008), 5–19.

Člani SAZU. Dosegljivo na: <http://www.sazu.si/clani-sazu> (dostop: marec 2018).

Darby, Henry Clifford. *An Historical Geography of England before 1800*. Cambridge: The University Press, 1936.

Dolgan-Petrič, Mojca. *Vloga slovenske geografije v mednarodni promociji Slovenije: bibliografija v tujini objavljenih del slovenskih geografov: 1989–1994*. Ljubljana: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete, 1994.

Flisar, Evald. *Popotnik v kraljestvu senc*. Ljubljana: Ganeš, 1992.

Flisar, Evald. *Tisoč in ena pot*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1980.

Fridl, Jerneja. »Oris razvoja kartografije in geografije.« V: *Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času*, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Aleš Pogačnik, 50–51. Ljubljana: DZS, 1998.

Gabrovšek, Franci. »Akademik prof. dr. Andrej Kranjc, sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 85/1 (2013), 102–103.

Gams, Ivan. »Pokrajina, krajina in regija v luči Geografskega terminološkega slovarja.« *Dela*, 28 (2007), 7–13.

Gašperič, Primož, Milan Orožen Adamič in Janez Šumrada. *Zemljevid Ilirskih provinc iz leta 1812 = Carte des Provinces illyriennes de 1812*. Ljubljana: Založba ZRC, 2012.

Geografija in njene aplikativne možnosti = Prospects of applied geography: znanstveno in strokovno srečanje, ur. Milan Bufon. Dela, 18. Ljubljana: Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, 2002.

Geografija Slovenije, ur. Ivan Gams in Igor Vrišer. Ljubljana: Slovenska matica, 1998.

Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Aleš Pogačnik. Ljubljana: DZS, 1998.

Geografski terminološki slovar, ur. Kladnik, Drago, Franc Lovrenčak, Milan Orožen Adamič, Marjeta Humar in Borislava Košmrli-Levačič. Ljubljana: Založba ZRC, 2005.

Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne, ur. Matija Zorn, Rok Ciglič in Drago Perko. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.

Geršič, Matjaž. »Slovenska pokrajinska imena kot dejavnik identitete.« Doktorska disertacija, Ljubljana: Filozofska fakulteta UL, 2016.

Gosar, Anton. »Geography in Slovenia.« *GeoJournal*, 33/4 (1994), 1–2.

Gosar, Anton: »Geography in Slovenia.« *Slovene Studies*, 15/1–2 (1993), 197–204.

Gosar, Anton in Matjaž Jeršič. *Slovenija: Turistični vodnik*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 1995.

Gradmann, Robert. »Das mitteleuropäische Landschaftsbild nach seiner geschichtlichen Entwicklung.« *Geographische Zeitschrift*, 7 (1901), 435–447.

Ilešič, Svetozar. »Slovenska geografija v petdesetih letih slovenskega geografskega društva.« *Geografski vestnik*, 44 (1972), 165–180.

Jäger, Helmut. *Historische Geographie*. Braunschweig: Georg Westermann Verlag, 1969.

Kladnik, Drago. *Pogledi na podomačevanje tujih zemljepisnih imen*. Georitem 2. Ljubljana: Založba ZRC, 2007.

Kladnik, Drago. »Slovenian geography and geographical names.« V: *Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne*, ur. Matija Zorn, Matija, Rok Ciglič in Drago Perko, 237–249. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.

Kladnik, Drago in Aleš Smrekar. »V spomin Ireni Rejec Brancelj.« *Geografski vestnik*, 87/2 (2015), 139–140.

Klemenčič, M. Marijan. »Za odličnost slovenske geografije.« *Geografski vestnik*, 69 (1997), 7–9.

Klemenčič, Vladimir. »O Vrišerjevih dilemah in dejanskem stanju slovenske geografije v času delovanja tretje generacije slovenskih geografov.« *Geografski vestnik*, 81/2 (2010), 95–104.

Komac, Blaž in Matija Zorn. »Aplikativne možnosti geografije pri preučevanju pobočnih procesov.« *Dela*, 18 (2002), 171–193.

Komac, Blaž. »Izredni profesor dr. Milan Orožen Adamič – sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 88/1 (2016), 155–161.

Korun, Borut. *Kača in jaguar: po sledovih azteških in majevskih božanstev*. Velenje: samozaložba, 1993.

Korun, Borut. *V porečju Orinoka*. Velenje: samozaložba, 1998.

Kozina, Jani. »Černe, Andrej«. Dostopno na: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1021720/> (Dostop: februar 2019).

Krajevni leksikon Slovencev v Italiji. Knjiga 1: Tržaška pokrajina, ur. Milan Bufon in Aleksej Kalc. Trst: Narodna in študijska knjižnica v Trstu, Založništvo Tržaškega tiska, 1990.

Krajevni leksikon Slovenije, ur. Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Drago Kladnik. Ljubljana: DZS, 1995.

Kranjc, Andrej. *Dolenjski kraški svet*. Novo mesto: Dolenjska založba, 1990.

Kranjec, Silvo. »Geografija.« V: *Slovenska matica 1864–1964*, ur. France Bernik, 195–219. Ljubljana: Slovenska matica, 1964.

Kras: pokrajina, življenje, ljudje, ur. Andrej Kranjc. Ljubljana: Založba ZRC, 1999.

Kras: Slovene Classical Karst, ur. Andrej Kranjc. Ljubljana: Založba ZRC, 1997.

Krevs, Marko. »Geoinformatika in aplikativna geografija v Sloveniji.« *Dela*, 18 (2002), 415–425.

Križnar, Tomo. *Nuba, čisti ljudje*. Naklo: samozaložba, 1999.

Križnar, Tomo. *O iskanju ljubezni ali Z biciklom okoli sveta*. Ljubljana: samozaložba, 1989.

Križnar, Tomo. *Samotne sledi*. Ljubljana: samozaložba, 1993.

Lenarčič, Matevž. *Okrog edinega sveta*. Radovljica: Didakta, 2006.

Lenarčič, Matevž. *Preko modrega planeta: z ultralahkim letalom okrog sveta*. Nazarje: DEArt, 2014.

Lenarčič, Matevž. *Slovenija izpod neba*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010.

Lovrenčak, Franc. »O uporabi pojma pokrajina.« *Geografski vestnik*, 68 (1996), 265–266.

Meitzen, August. *Geschichte, Theorie und Technik der Statistik*. Berlin: W. Hertz, 1886.

Nacionalni atlas Slovenije, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Jernej Zupančič. Ljubljana: Rokus, 2001.

Nared, Janez, David Bole, Nika Razpotnik Visković in Jani Kozina. »Znanstveni svetnik, izredni profesor dr. Marjan Ravbar – sedemdesetletnik.« *Geografski vestnik*, 89/2 (2017), 125–133.

Natek, Karel. »Stanje in prihodnost poljudnoznanstvenega pisanja v slovenski geografiji.« *Dela*, 40 (2013), 197–214.

Natek, Karel in Marjeta Natek. *Države sveta 2000*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

Natek, Karel in Marjeta Natek. *Slovenija: geografska, zgodovinska, pravna, politična, ekonomska in kulturna podoba Slovenije: priročnik o značilnostih in delovanju države*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

Natek, Karel in Marjeta Natek. *Svet v presežnikih*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.

Natek, Karel, Drago Perko in Milojka Žalik Huzjan. *Države sveta 1993*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1993.

Natek, Karel, Drago Perko, Stane Peterlin, Davorin Vuga in Marjan Krušič. *Greetings from Slovenia*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.

Natek, Karel, Drago Perko, Stane Peterlin, Davorin Vuga in Marjan Krušič. *Pozdravljena Slovenija*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.

Natek, Milan in Drago Perko. *50 let Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU*. Geografija Slovenije 1. Ljubljana: Založba ZRC, 1999.

National atlas of Slovenia, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Jernej Zupančič. Ljubljana: Rokus, 2001.

National Geographic Junior. <http://www.nationalgeographic.si/index.php?i=23> (dostop: marec 2018).

National Geographic: O reviji National Geographic. <http://www.nationalgeographic.si/index.php?i=7> (dostop: marec 2018).

Ogorelec, Breda. »Za pomensko razmejitev med pokrajino in krajino in proti njej.« *Geografski vestnik*, 59 (1987), 133–139.

Ogrin, Darko in Dušan Plut. *Aplikativna fizična geografija Slovenije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009.

Pak, Mirko. »Nekaj misli o položaju v slovenski geografiji.« *Geografski vestnik*, 53 (1981), 73–83.

- Perko, Drago. »Slovenija na stiku velikih evropskih pokrajinskih enot.« *Traditiones*, 26 (1998), 31–47.
- Perko, Drago. »The regionalization of Slovenia = Regionalizacija Slovenije.« *Geografski zbornik*, 38 (1998), 11–57.
- Perko, Drago in Aleš Smrekar. »V spomin Bojanu Erhartiču (1979–2013).« *Geografski vestnik*, 85/2 (2013), 99–101.
- Perko, Drago in Matija Zorn. »Geography in Slovenia.« V: *Geographical tidbits from Slovenia: special issue on the occasion of the 32nd International Geographical Congress in Cologne*, ur. Matija Zorn, Rok Ciglič in Drago Perko, 9–21. Ljubljana: Association of Slovenian Geographers = Zveza geografov Slovenije, 2012.
- Perko, Drago in Matija Zorn. »Sedemdeset let raziskovanj na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU.« *Geografski vestnik*, 88/2 (2016), 133–162.
- Piko-Rustia, Martina. »Slovenska ledinska in hišna imena sprejeta v Unescov seznam nesnovne dediščine v Avstriji.« *Traditiones*, 41/2 (2012), 213–226.
- Plut, Dušan. *Belokranjske vode*. Novo mesto: Dolenjski muzej, 1988.
- Plut, Dušan. *Brez izhoda? : svetovni okoljski procesi*. Geografija, 1. Ljubljana: DZS, 1995.
- Plut, Dušan. »Demokracijski ekološki socializem – realna alternativa: čas za hkratni družbeni in ekološki preobrat.« *Delo*, 30. marec 2013, 10–11.
- Plut, Dušan. »Ekosocialistična in trajnostna skupnost enakopravnih držav: Evropska unija leta 2030.« *Delo*, 16. november 2013, 12–13.
- Plut, Dušan. *Ekosoci[a]lizem ali barbarstvo: demokratični ekološki socializem in trajnostni sonaravni razvoj*. Ljubljana: Društvo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije – TRS, 2014.
- Plut, Dušan. *Entropijska zanka*. Radovljica: Didakta, 1991.
- Plut, Dušan. [Razprava]. V: *Kako danes živi duh liberalizma?*, ur. Božidar Flajšman. Ljubljana: Liberalna akademija, 2010, 63.
- Plut, Dušan. *Slovenija – zelena dežela ali pustinja?* Ljubljana: Krt, 1987.
- Plut, Dušan. *Slovenija na križpotju: Slovenija na okoljskorazvojnem in povezovalnem križpotju Evrope*. Ljubljana: Mihelač, 1997.
- Plut, Dušan. *Sonaravni razvoj Slovenije – priložnosti in pasti*. GeograFF, 13. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2018.
- Plut, Dušan. *Zeleni planet? Prebivalstvo, energija in okolje v 21. stoletju*. Radovljica: Didakta, 2004.
- Plut, Dušan in Matevž Lenarčič. *Vode v Sloveniji*. Nazarje: Epsi, 1995.

Plut, Dušan, Franc Lovrenčak, Marjan Bat, Darko Radinja in Metka Špes. *Za ekološko svetlejši jutri*. Ljubljana: Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, 1985.

Popisni atlas Slovenije 2002, ur. Danilo Dolenc, Jerneja Fridl Drago Kladnik, Drago Perko in Peter Repolusk. Ljubljana: Založba ZRC, 2007.

Porle, Sonja. *Barva sladke čokolade*. Ljubljana: Študentska založba, 1998.

Porle, Sonja. *Črni angel, varuh moj*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1997.

Potočar, Barbara. »Potopis – Zvone Šeruga in njegove poti.« Diplomsko delo, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede UL, 2006. Dosegljivo na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Potocar-Barbara.PDF> (dostop: marec 2018).

Priročni krajevni leksikon Slovenije, ur. Milan Orožen Adamič, Drago Perko in Drago Kladnik. Ljubljana: DZS, 1997.

Ratzel, Friedrich. *Anthropogeographie: t. Grundzüge der Anwendung der Erdkunde auf die Geschichte*. Stuttgart: Verlag von J. Engelhorn, 1882.

Repe, Blaž. »50 odenkov rjave.« *Geografski obzornik*, 63/2–3 (2015), 14–21.

Resnik Planinc, Tatjana in Simon Kušar. »Devetdeset let Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.« *Dela*, 33(2010), 139–147.

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje: Revija Ujma (ISSN 0353-085X). <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv61.htm> (dostop: junij 2018).

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije: Rezultati Javnega razpisa ARRS za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2018. <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/rezultati/18/rezult-rasp-rp-faza-2-17.asp> (dostop: junij 2018).

Rojšek, Daniel. *Naravne znamenitosti Posočja*. Ljubljana: DZS, 1998.

Sauer, Carl Ortwin. *Land and Life: A Selection from the Writings of Carl Ortwin Sauer*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press, 1963.

Senegačnik, Jurij. *Slovenija in njene pokrajine*. Ljubljana: Modrijan, 2012.

Wikipedia: Seznam ambasadorjev Republike Slovenije v znanosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_ambasadorjev_Republike_Slovenije_v_znanosti (dostop: marec 2018).

Shaw, Trevor. *Foreign Travellers in the Slovene Karst 1537-1900*. Ljubljana: Založba ZRC, Inštitut za raziskovanje krasa, 2000.

Shaw, Trevor in Alenka Čuk. *Slovenski kras in jame v preteklosti*. Ljubljana: Založba ZRC, 2015.

Slovenia: a gateway to central Europe, ur. Anton Gosar. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia, 1996.

Slovenia: a geographical overview, ur. Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia, Založba ZRC, 2004.

Slovenia, geographic aspects of a new independent European nation, ur. Mirko Pak in Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Association of the Geographical Societies of Slovenia = Zveza geografskih društev Slovenije, 1992.

Slovenia in focus, ur. Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Miha Pavšek, Drago Perko, Peter Repolusk in Mimi Urbanc. Ljubljana: Založba ZRC, 2007.

Slovenija: pokrajine in ljudje, ur. Drago Perko in Milan Orožen Adamič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

Slovenija total: enciklopedični priročniki za popotnika, 12 knjig, ur. Bela Sever. Murska Sobota in Ljubljana: Pomurska založba in Založba ZRC, 1993–2006.

Slowenien: Transformationen und kleinräumige Vielfalt, ur. Volker Albrecht in Vladimir Drozg. Natur–Raum–Gesellschaft, 5. Frankfurt am Main: Institut für Humangeographie, 2008.

Slowenien auf dem Weg in die Marktwirtschaft, ur. Jörg Maier. Bayreuth: Universität Bayreuth, Lehrstuhl für Wirtschaftsgeographie und Regionalplanung, 1992.

St. Margareten im Rosental/Šmarjeta v Rožu: Landkarte mit slowenischen Flur- und Hausnamen = Zemljevid s slovenskimi ledinskimi in hišnimi imeni. Celovec, Gradec: Kulturno društvo Šmarjeta – Apače/Kulturverein St. Margareten-Abtei, Krščanska kulturna zveza/Christlicher Kulturverband, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik/Slovenisches Volkskundeinstitut Urban Jarnik, 2015.

Šeruga, Zvone. *Potovanje k ljudem: z motorjem prek obeh Amerik*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1986.

Šeruga, Zvone. *Drugačne zvezde: z motorjem okoli sveta*. Ljubljana: samozaložba, 1990.

Šeruga, Zvone. *Popotnik*. Ljubljana: samozaložba, 2012.

Šmitek, Zmago. *Poti do obzorja: antologija slovenskega potopisa z neevropsko tematiko*. Ljubljana: Založba Borec, 1988.

Šterk, Jure. *V naročju vetra*. Radovljica: Didakta, 1996.

Šterk Jure. *V modri neskončnosti: štirikrat sam z jadrnico čez Atlantik: do Gibraltarja, Kanarski otoki, Senegal, Brazilija, Južna Afrika, Otok sv. Helene, Kapverdski otoki, čez Sredozemlje domov*. Radovljica: Didakta, 2004.

Terasirane pokrajine: ob sedemdesetletnici Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, ur. Drago Kladnik, Drago Perko, Rok Ciglič in Matjaž Geršič. Ljubljana: Založba ZRC, 2016.

Terraced landscapes: commemorating seventy years of the Anton Melik Geographical Institute ZRC SAZU, ur. Drago Kladnik, Drago Perko, Rok Ciglič in Matjaž Geršič. Ljubljana: Založba ZRC, 2017.

Portal Prostor: Topografski podatki in karte. <http://www.e-prostor.gov.si/zbirke-prostorskih-podatkov/topografski-in-kartografski-podatki/topografski-podatki-in-karte/> (marec 2018).

Topole, Maja. *Mirnska dolina*. Zbirka ZRC 21. Ljubljana: Založba ZRC, 1998.

Urbanc, Mimi. »(Ne)omejene možnosti geografije na projektnem trgu?!« *Geografski vestnik*, 89/2 (2017), 61–88.

Veliki atlas Slovenije, ur. Vlasta Mlakar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.

Veliki družinski atlas sveta, ur. Milan Orožen Adamič, Drago Kladnik in Janko Moder. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1992.

Vrišer, Igor. »Aplikacija geografije za družbene potrebe.« *Geografski vestnik*, 62 (1990), 147–154.

Vrišer, Igor. »Geografija – humanistična veda.« *Geografski vestnik*, 58 (1986), 83–85.

Vrišer, Igor. »Geografske dileme.« *Geografski vestnik*, 79/1 (2007), 77–84.

Vrišer, Igor. »Historična geografija: cilji, pomen in metode.« *Geografski vestnik*, 57 (1985), 73–81.

Vrišer, Igor. »Nove meje geografije.« *Geografski vestnik*, 47 (1975), 3–9.

Vrišer, Igor. »Razmišljanja o geografiji.« *Geografski vestnik*, 51 (1979), 83–96.

Vrišer, Igor in Tatjana Šifrer: »Geografska veda v Sloveniji = Geography in Slovenia.« *Geographica lugoslavica*, 1 (1978), 42–58.

Vrščaj, Borut. »Zakaj rečemo prst, tla, zemlja?« *Geografski obzornik*, 63/2–3 (2015), 4–13.

Wimmer, Josef. *Historische Landschaftskunde*. Innsbruck: Verlag der Wagner'schen Universitäts- und Buchhandlung, 1885.

Žekulin, Vladimir Sergejevič. *Istoričeskaja geografija: predmet i metody*. Leningrad: Nauka, Leningradskie otdelenie, 1982.

>30: *Več kot 30 let programa Mladi raziskovalci*, ur. József Györkös in Tina Glavič. Ljubljana: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, 2016. Dosegljivo na: https://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/ARRS_MR30_zbornik.pdf (dostop: marec 2018).